

Een steuntje in de rug: vermogensmobiliteit van ouder op kind

Kinderen van vermogende ouders zijn rond 40-jarige leeftijd gemiddeld zelf ook meer vermogend dan hun leeftijdsgenoten.

Deze samenhang is sterker aan de top van de vermogensrangschikking. De samenhang in vermogensposities is tussen 2006 en 2022 toegenomen, met name in de top van de vermogensrangschikking.

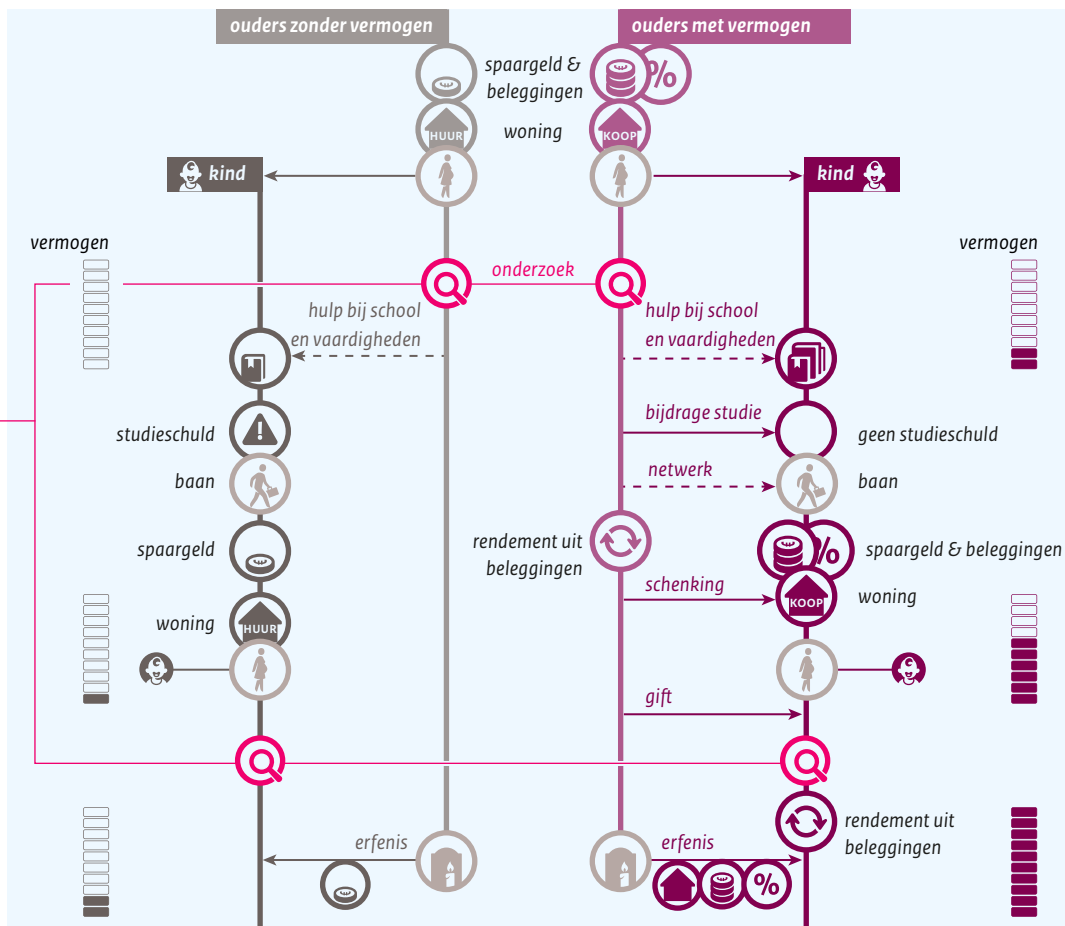
In deze studie kijken we naar de samenhang van posities op de vermogensladder van ouders en kinderen. Hoe ontwikkelt deze samenhang zich, en door welke factoren wordt deze beïnvloed?

CPB - december 2024

René Schulenberg, Céline van Essen,
Esther Hamelink, Arjan Lejour

Vermogen van ouders en hun kinderen

Het vermogen van kinderen hangt samen met het vermogen van hun ouders. Tijdens hun leven heeft het vermogen van ouders op verschillende manieren invloed op het vermogen van kinderen. Dat kan direct (geld) of indirect (bijvoorbeeld hulp bij school) zijn. Twee gestileerde voorbeelden:

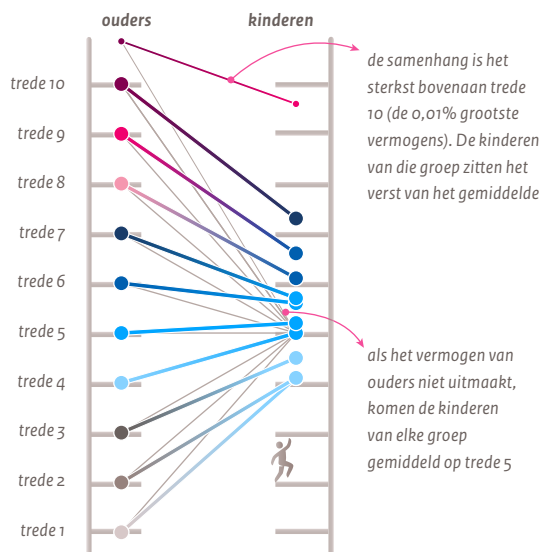

Dit onderzoek vergelijkt het vermogen van ouders en kinderen op het moment dat ze veertig zijn. Erfenissen spelen op die leeftijd niet of nauwelijks een rol

Vermogensladder

We zetten alle mensen op volgorde van hun vermogen als zij 40 jaar oud zijn

Op trede 10 staan de 10% mensen met de grootste vermogens en op trede 1 de 10% mensen met de kleinste vermogens

Kinderen van ouders met vermogen hebben rond hun veertigste zelf gemiddeld meer vermogen dan hun leeftijdsgenoten

Dit effect is sterker bij de grootste vermogens en is toegenomen tussen 2006 en 2022

Samenvatting

Kinderen van vermogende ouders zijn gemiddeld meer vermogend dan hun leeftijdsgenoten. Het vermogen – spaargeld, beleggingen, eigenwoningvermogen, onroerend goed en privaat vermogen in een onderneming, verminderd met schulden – van ouders en kinderen hebben we gerangschikt in honderd groepen van gelijke omvang, zogenoemde percentielen. Als ouders 10 percentielen hoger stonden in de vermogensrangschikking van 1992, dan zijn hun kinderen in 2022 gemiddeld 3,2 percentielen hoger uitgekomen dan leeftijdsgenoten. Dit effect is vergelijkbaar met de gemiddeldes die andere landen laten zien. De samenhang tussen vermogensposities van ouders en kinderen is niet of nauwelijks het gevolg van erfenissen: we hebben de vermogensposities van ouders en kinderen rond 40-jarige leeftijd vergeleken. Niet alle kinderen hebben dezelfde financiële kansen: vermogende ouders geven al tijdens hun leven hun kinderen een steuntje in de rug.

Aan de top van vermogensrangschikking is de samenhang tussen de vermogensposities van ouders en kinderen het sterkst. Kinderen van ouders uit de top 1% van de vermogensrangschikking komen gemiddeld in het 82^e percentiel uit en kinderen van ouders uit de top 0,01% zelfs in het 96^e percentiel. Als zowel ouders als grootouders in de top 1% van de vermogensrangschikking stonden, hebben de kleinkinderen een veel grotere kans dan generatiegenoten om zelf ook in de top 1% uit te komen. Voor kinderen van ouders met de 20% laagste vermogens is de samenhang met de vermogenspositie van hun ouders het minst sterkst. Driekwart van deze kinderen heeft als 40-jarige een vermogen in de bovenste 80% van de vermogensrangschikking.

De samenhang tussen de vermogensposities van ouders en kinderen is tussen 2006 en 2022 sterker geworden, met name aan de top van de vermogensrangschikking. Kinderen van ouders uit de top 1% komen in 2022 gemiddeld 7 percentielen hoger uit dan in 2006. Aan de onderkant is het voor kinderen iets moeilijker geworden op te klimmen in de vermogensrangschikking. Kinderen van ouders met de 10% laagste vermogens komen in 2022 gemiddeld zo'n 2 percentielen lager uit dan in 2006.

Door de sterke vermogensgroei tussen 1992 en 2022 heeft driekwart van de veertigers meer vermogen – gecorrigeerd voor consumenteninflatie - dan hun ouders op dezelfde leeftijd. Veel kinderen hebben geprofiteerd van de sterkere vermogensgroei - onder meer als gevolg van de stijgende huizenprijzen ten opzichte van de consumenteninflatie. Kinderen van ouders met de 10% laagste vermogens hebben bijna allemaal meer vermogen dan hun ouders op dezelfde leeftijd.

De sociale achtergrond waarin kinderen opgroeien heeft invloed op de vermogensongelijkheid. Een derde van de verschillen in vermogensposities van veertigers wordt verklaard door verschillen tussen de gezinnen en omgevingen waarin ze zijn opgegroeid. Daarbij spelen verschillende kenmerken een rol, waarbij de vermogenspositie van de ouders het belangrijkste is. De overige twee derde wordt verklaard door individuele factoren, zoals persoonlijke kenmerken, inspanningen en toeval. Bovendien tonen andere studies aan dat de samenhang in vermogensposities niet alleen door genetische kenmerken van de familie beïnvloed wordt, maar ook opvoedings- en omgevingsfactoren.

Er zijn verschillende directe en indirecte kanalen waardoor de vermogenspositie van ouders gedeeltelijk wordt doorgegeven aan hun kinderen. Directe kanalen zijn een startkapitaal aan het begin van het volwassen leven, schenkingen en ondersteuning bij het aankopen van een woning. Op latere leeftijd kunnen erfenissen de gevonden samenhang in vermogensposities nog eens versterken. Daarnaast ondersteunen ouders de vermogenspositie van hun kinderen indirect. Ze dragen bijvoorbeeld bij aan de ontwikkeling van het *human capital* van hun kinderen door te hulp te bieden bij de opleiding en de ontwikkeling van andere vaardigheden, waarmee uiteindelijk het vermogen van hun kinderen wordt bevorderd.

1 Inleiding

De kansen die kinderen hebben om zich te ontplooien worden deels bepaald door het gezin en de omstandigheden waarin ze opgroeien. Ouders kunnen hun kinderen een steuntje in de rug voor hun latere leven geven, bijvoorbeeld door directe financiële ondersteuning, investeren in onderwijs, huisvesting, gezondheidsadviezen, het bijbrengen van taalvaardigheid en financiële kennis en het doorgeven van het netwerk. Als de ene ouder hier beter toe in staat is dan de ander, kan dat leiden tot ongelijke kansen voor kinderen. Een deel van de kinderen kan daardoor niet hun volledige potentieel benutten.

Verschillende recente studies laten zien dat er sprake is van ongelijke kansen tussen kinderen en dat sommige van die ongelijkheden toe zijn genomen. De Inspectie van het Onderwijs (2016) constateerde dat de onderwijskansen van kinderen steeds verder uit elkaar lopen als gevolg van het diploma van de ouders. Ter Weel et al (2023) laten zien dat kinderen met meer hulpbronnen van de ouders tot betere schoolprestaties komen. Zumbuehl en Dillingh (2020) vinden dat er verschillen in vaardigheden tussen sociaaleconomische groepen zijn, zelfs voordat kinderen naar de basisschool gaan. Daarnaast is de intergenerationele inkomensmobiliteit afgenomen (Gielen et al, 2021). Ten slotte concludeerden Jansen et al (2018) dat kinderen uit de laagste inkomensgroepen minder vaak opklommen op de inkomensladder dan in het verleden.

Ongelijke kansen voor kinderen kunnen ontstaan door verschillen in het financiële vermogen van de ouders. De verscheidenheid aan vermogens tussen huishoudens in Nederland is groot. In 2022 had de top 0,01% een doorsnee vermogen van 62 miljoen euro, terwijl dat voor het doorsnee huishouden 135.000 euro was (Hamelink et al 2024). Voor mensen in een huurwoning was het doorsnee vermogen 3500 euro (CBS, 2024a). Omdat de verschillen in vermogen groot en persistent zijn (Hamelink et al, 2024), en relatief eenvoudig over te dragen van generatie op generatie, hebben financiële vermogens van ouders in potentie grote impact op de kansengelijkheid. Vermogende ouders zijn in staat te investeren in de toekomst hun kinderen, door schenkingen, door te betalen voor een opleiding, bijlessen of huiswerkbegeleiding of door te helpen bij het ontwikkelen van andere vaardigheden. Jongvolwassen kinderen van deze ouders kunnen met dat vermogen en die opleiding en vaardigheden vervolgens zelf ook weer investeren in hun toekomst in het algemeen en vermogensopbouw in het bijzonder.

In deze studie kijken we naar de intergenerationele vermogensmobiliteit: hoe hangen posities op de vermogensladder van ouders en kinderen met elkaar samen? Daarmee bedoelen we de relatieve vermogensposities van ouders en kinderen ten opzichte van leeftijdsgenoten. Door de vermogensposities van ouders en kinderen te vergelijken, zien we in hoeverre de positie van kinderen op de vermogensladder samenhangt met die van hun ouders. Kunnen vermogende ouders hun vermogenspositie – direct of indirect – overdragen op hun kinderen? Blijven kinderen uit gezinnen in de onderkant van de vermogensrangschikking zelf ook laag in de vermogensrangschikking? Hoge sociaaleconomische mobiliteit tussen generaties wordt vaak gezien als een teken van een rechtvaardige samenleving, waarin kinderen niet beperkt worden door hun sociaaleconomische afkomst bij het beklimmen van de maatschappelijke ladder. Naast de relatieve vermogensmobiliteit kijken we in deze studie ook naar de absolute vermogensmobiliteit: hoeveel kinderen hebben meer vermogen dan hun ouders op dezelfde leeftijd.

We vergelijken de vermogenspositie van ouders in 1992 met die van hun kinderen in 2022, beide rond 40-jarige leeftijd. Dat doen we in hoofdstuk drie. We kijken of er een samenhang in vermogensposities is, op het moment dat er nog maar in beperkte mate erfenissen van ouder naar kind zijn gegaan (Groot et al, 2019). Omdat vermogensongelijkheid in potentie over vele generaties wordt overgedragen (zie bijvoorbeeld Barone en Mocetti, 2021), analyseren we ook de samenhang met de vermogenspositie van grootouders. Daarnaast

kijken we naar de ontwikkeling van de intergenerationele vermogensmobiliteit tussen 2006 en 2022. In hoofdstuk vier maken we een inschatting welk deel van de verschillen in vermogensposities voortkomen uit de sociale achtergrond. Om meer grip te krijgen op hoe de vermogenspositie van ouder op kind wordt overdragen, kijken we in hoofdstuk vijf naar een aantal achterliggende kanalen van overdracht, zoals schenkingen en onderwijs. We sluiten af met een beschouwing in hoofdstuk zes.

2 Aanpak en data

In dit onderzoek hebben we de intergenerationele vermogensmobiliteit onderzocht door de vermogenspositie van ouders in 1992 met die van hun kinderen in 2022 te vergelijken. Uitgangspunt daarbij is het Inkomenspanelonderzoek (IPO) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uit 1992: een steekproef van 75.000 huishoudens en alle leden daarvan. Hierin zijn onder meer inkomens- en vermogensgegevens aanwezig, geleverd door de Belastingdienst. Daarmee kunnen we de vermogenspositie van de ouders bepalen. Uit dit bestand hebben we alle thuiswonende kinderen tussen de negen en achttien jaar en hun ouders geselecteerd. Aan de kinderen hebben we de integrale vermogensdata van het CBS uit 2022 gekoppeld, waarmee de vermogenspositie van de kinderen in 2022 is bepaald. In dit analysebestand zijn ouders in 1992 en hun kinderen in 2022 beiden gemiddeld 44 jaar oud¹. Het IPO uit 1992 is het oudste bestand met vermogensdata bij het CBS. De integrale vermogensdata uit 2022 was – ten tijde van de analyses – het meest recente beschikbare bestand met integrale vermogensdata bij het CBS. In totaal zijn er ongeveer 24.000 ouder-kindparen die we analyseren

Vermogensdata

We kijken naar de totale financiële vermogens van huishoudens. Het gaat om liquide middelen (spaargeld en beleggingen), opgebouwd vermogen in de eigen woning en ander onroerend goed, en privaat vermogen in een onderneming (eigen ondernemingsvermogen van de zelfstandige ib-ondernemer of aanmerkelijkbelangvermogen²), verminderd met schulden (inclusief resterende hypotheekschuld). Sommige van deze bestandsdelen – zoals de liquide middelen – zijn eenvoudiger in te zetten om de vermogenspositie van hun kinderen op korte termijn te ondersteunen dan andere. Andere – zoals het eigen woningvermogen – zijn lastiger of vooral op langere termijn inzetbaar. Maar uiteindelijk zijn ze allemaal overdraagbaar of kunnen ze worden aangewend om hun kinderen te helpen. Pensioenvermogens zijn niet meegenomen in dit onderzoek, omdat deze grotendeels niet direct opeisbaar of overdraagbaar zijn.³ Voor het algemene beeld van de vermogensverdeling maakt het wel of niet meenemen van pensioenvermogens weinig uit (Rijksoverheid, 2022a).

De kwaliteit van de vermogensdata in Nederland is relatief goed, maar niet alles is geregistreerd en sommige vermogensbestandsdelen worden onderschat. We gebruiken vermogensdata van het CBS, die gebaseerd zijn op aangiftes bij de Belastingdienst. Zeker bij de meest vermogenden is de kans aanwezig dat een deel van de bezittingen niet is meegenomen, bijvoorbeeld omdat niet al het vermogen administratief geregistreerd wordt. Denk aan waardevolle auto's, jachten en kunst (Rijksoverheid, 2022a). Daarnaast wordt vermogen onttrokken aan het zicht van de Belastingdienst via buitenlandse constructies, cryptovaluta of bepaalde stichtingen⁴ (Leenders et al 2023). Desalniettemin is de kwaliteit van de data beter dan bij een

¹ Kinderen jonger dan negen jaar hebben we niet meegenomen, omdat ze anders in 2022 gemiddeld jonger zijn dan hun ouders en omdat de vermogensposities in deze groep in 2022 nog minder stabiel zijn. Daardoor zitten ze in 2022 minder vaak in de buurt van hun langjarige vermogenspositie.

² Aanmerkelijkbelangvermogen is vermogen dat in een vennootschap zit, waarvan de aandeelhouder ten minste 5% eigenaar is.

³ Hierbij volgen we de internationale definitie van vermogensstatistieken, zoals het CBS die ook in hun data gebruikt.

⁴ Waarbij huishoudens zeggenschap houden over het vermogen zonder economisch eigendom; certificaten van aandelen uitgegeven door stichtingen worden wel meegenomen in de vermogensdata.

steekproef of zelfgerapporteerde data, zoals die vaak in internationale onderzoeken worden gebruikt. De vermogensdata in 1992 en 2022 zijn goed vergelijkbaar: ze komen uit dezelfde bron (Belastingdienst), kennen dezelfde definities, zijn bewerkt volgens dezelfde methodologie en bevatten grotendeels dezelfde bestanddelen⁵. Ten slotte hebben we alleen zicht op gegevens van huishoudens in Nederland. Nederlanders woonachtig in het buitenland vallen daarom buiten onze analyses.

Vermogenspositie

De vermogensposities van ouders en kinderen hebben we beide – apart – vastgesteld naar percentiel.

Huishoudens zijn naar oplopend vermogen gerangschikt in honderd groepen van gelijke omvang. Deze percentielen zijn binnen cohorten van tien jaar vastgesteld. Hierdoor hebben we binnen de leeftijdsgroepen evenveel huishoudens met hoge, midden en lage vermogensposities. Alle huishoudens zijn daarin meegenomen, ook huishoudens zonder kinderen⁶. Alternatieve methoden⁷ om de vermogenspercentielen vast te stellen, leiden tot vergelijkbare resultaten van de analyses. Personen die in de jaren tussen 1992 en 2022 naar Nederland zijn gekomen, hebben we uitgesloten van deze indeling: van deze groepen hebben we veelal geen vermogensdata van hun ouders in 1992.

Tabel 2.1 Beschrijvende statistieken vermogens van ouders (1992 in prijspeil 2022) en hun kinderen (2022) in het analysebestand

		Ouders (1992)	Kinderen (2022)
vermogensverdeling	gemiddeld	123.000	359.000
	1 ^e deciel	-3.000	1.200
	3 ^e deciel	9.800	107.000
	5 ^e deciel (mediaan)	54.000	207.000
	7 ^e deciel	115.000	334.000
	9 ^e deciel	278.000	675.000
	95 ^e percentiel	455.000	1.046.000
	aandeel met een negatief vermogen	13%	8%
vermogensbestanddelen	bank- en spaartegoeden en beleggingen	19%	17%
	eigen woningvermogen (incl. hypotheek)	44%	53%
	aanmerkelijk belang	15%	22%
	vermogen ib-ondernemer	18%	6%
	overige bezittingen	11%	9%
	schulden (excl. hypotheek)	-8%	-7%

We hebben ouders en kinderen met een leeftijd rond de 40 jaar geselecteerd. Rond die leeftijd wordt een relatieve vermogenspositie bereikt, die gedurende de rest van de levensloop behoorlijk stabiel blijft (Hamelink et al 2024). Tevens is in figuur B.1 in de bijlage te zien dat de samenhang in de vermogenspositie tussen ouders en kinderen redelijk stabiel is vanaf die leeftijd. Op jongere leeftijd kan er nog veel in vermogens en vermogensrangschikkingen veranderen door bijvoorbeeld investeringen in opleiding, werk en de woning of

⁵ Zie voor een nadere toelichting CBS (2021).

⁶ Het vermogen van huishoudens met kinderen in deze populatie is gemiddeld iets hoger dan van de huishoudens zonder kinderen. Onder meer omdat de laatste groep uit meer alleenstaanden bestaat. Daardoor ligt het gemiddeld vermogenspercentiel van de ouders in hoofdstuk 3 rond de 55 en niet op 50.

⁷ Een alternatieve methode die rekening houdt met de verschillen tussen leeftijdsgroepen is door met behulp van een kwintielregressie te corrigeren voor het mediane vermogen naar leeftijdsgroepen. Een tweede alternatief is de vermogenspercentielen vaststellen zonder rekening te houden met het leeftijdscohort waarin huishoudens zich bevinden. Ten slotte hebben we vermogenspercentielen berekend door bij paren eerst het huishoudvermogen evenredig over beide leden van het paar te verdelen. Alle drie de gevoeligheidsanalyses laten vergelijkbare resultaten zien.

door erfenissen en schenkingen. De vermogensopbouw hangt mede af van die investeringen en de rendementen daarop.

In tabel 2.1 worden de verdelingen van de vermogens -en de bestandsdelen daarvan - van ouders en kinderen met elkaar vergeleken. Hierin zijn de vermogens van ouders uit 1992 geïndexeerd met de consumenteninflatie om tot reële bedragen in 2022 te komen. Voor kinderen zijn de vermogens uit 2022 gebruikt. Hierin is bijvoorbeeld te zien dat een doorsnee ouder in 1992 een vermogen had van 54.000 euro. Het doorsnee vermogen van hun kinderen in 2022 was 207.000 euro. 44% van het vermogen van de ouders bevond zich in de eigen woning (waarde minus hypotheek). Bij de kinderen was dat 53%. In totaal had 13% van de ouders een negatief eigen vermogen. Bij hun kinderen ging het om 8%.

Aanpak

De analyses hebben we gedaan op individueel niveau, maar we maken gebruik van vermogensdata op huishoudniveau. Het huishoudvermogen geeft het beste weer hoe de vermogenspositie van personen in zo'n huishouden zich verhoudt tot die van personen uit een ander huishouden. In veel gevallen kunnen beide partners immers aanspraak maken op het huishoudvermogen en behoren veel vermogensbestandsdelen, zoals de eigen woning, toe aan beide partners. Dat betekent dat de vermogenspositie van het huishouden aan beide leden van het paar zijn toegekend. Vermogen wordt in Nederland alleen op huishoudniveau geregistreerd en is bij meerpersoonshuishoudens niet eenduidig te verdelen over de individuele leden van het huishouden. We kijken daarom in welk huishouden in 2022 de volwassen geworden kinderen zitten en kennen vervolgens de vermogenspositie van dat huishouden aan ieder lid toe. Bij een stel krijgen beide leden van het paar de vermogenspositie van hun huishouden toegewezen. Daardoor kunnen deze kinderen bijvoorbeeld zijn gestegen op de vermogensladder door te trouwen met iemand met een groot vermogen.

De basismethode om de vermogenspositie van ouders en kinderen te vergelijken, is met zogeheten rank-rankcorrelaties. Dat is de coëfficiënt van de samenhang tussen de vermogenspercentielen van ouders en kinderen in een regressieanalyse. In eerste instantie passen we dit toe zonder controlevariabelen, maar in hoofdstuk 5 hebben we ook andere persoons- en huishoudkenmerken toegevoegd – zoals opleidingsgraad, eigenwoningbezit en ontvangen erfenissen en schenkingen -, om grip te krijgen op de achterliggende kanalen van overdracht van vermogensposities. Verder hebben we logistische regressies uitgevoerd om de kans te berekenen of een kind de bovenste 1% van de vermogensrangschikking bereikt. Ten slotte hebben we voor ieder vermogenspercentiel van de ouders het gemiddelde vermogenspercentiel van de kinderen berekend. Het gemiddelde en de spreiding van de vermogensposities van de kinderen per vermogenspercentiel van de ouders levert nuttige informatie op, bijvoorbeeld of de samenhang in bepaalde delen van de vermogensrangschikking sterker is dan in andere delen.

Het vergelijken van de vermogenspositie van ouders en kinderen geeft een indruk van de kansengelijkheid. De rank-rankcorrelatie is een relatieve mobiliteitsmaat: in totaliteit is het aantal gestegen plekken in de vermogensrangschikking gelijk aan het aantal gedaalde plekken. Het geeft daardoor niet weer of de vermogens van kinderen verbeterd zijn ten opzichte van hun ouders, maar wel of de positie van kinderen op de vermogensladder verbeterd is ten opzichte van die van hun ouders. Het is daarmee een maat voor kansengelijkheid. Bij een volledige kansengelijkheid, zou op ieder percentiel van de ouders het gemiddelde percentiel van hun kinderen 50 – en daarmee de rank-rankcorrelatie 0 - zijn. De intergenerationele vermogensmobiliteit is dan maximaal. In hoofdstuk drie laten we ook de absolute vermogensmobiliteit zien: hoeveel – en welke - kinderen hebben meer reëel vermogen dan hun ouders. Dat kan gebruikt worden als maat voor de materiële welvaarts-groei van een generatie ten opzichte van hun ouders.

Voor een aantal analyses maken we gebruik van integrale data, waarmee we de vermogensposities van ouders en kinderen binnen hetzelfde jaar vergelijken. Ten eerste zoomen we in op de top van de vermogensrangschikking. De beschikbare steekproefdata uit 1992 zijn te beperkt in omvang om dat te kunnen doen. Het alternatief dat we gebruiken is om met integrale data uit 2022 ouders bij kinderen tussen de 38 en 47 jaar te zoeken en vervolgens de vermogensposities van ouders en kinderen ten opzichte van leeftijdsgenoten vast te stellen. In deze vergelijking zijn ouders en kinderen weliswaar niet even oud, maar bij een leeftijd vanaf een jaar of 40 verandert de positie in de vermogensrangschikking in veel gevallen niet zoveel meer (Hamelink et al, 2024), zeker niet ten opzichte van leeftijdsgenoten. Met deze integrale data analyseren we de samenhang van 1,5 miljoen ouder-kindparen en kunnen we inzoomen tot de top 0,01% van de vermogensrangschikking⁸. Ten tweede brengen we de ontwikkeling van de intergenerationele vermogensmobiliteit met deze data en methode in beeld. Om de vermogensmobiliteit van de huidige generatie veertigers te kunnen vergelijken met een vorige generatie veertigers, kijken we naar de ontwikkeling in de integrale data tussen 2006⁹ en 2022. Daarbij zoeken we wederom ouders en kinderen binnen hetzelfde jaar bij elkaar en stellen hun vermogenspositie vast ten opzichte van hun generatiegenoten. Hierdoor kunnen we de ontwikkeling van de intergenerationele vermogensmobiliteit tussen 2006 en 2022 in beeld brengen.

Ten slotte analyseren we de samenhang tussen de vermogensposities van grootouders en kleinkinderen. Voor ongeveer 9000 grootouders kijken we in 1992 naar hun vermogensrangschikking binnen hun cohort en voor hun kinderen en kleinkinderen doen we dat in 2022. De grootouders (in 1992) en hun kinderen (in 2022) zijn in deze analyse gemiddeld respectievelijk 77 en 74 jaar en de kleinkinderen (in 2022) 44 jaar. Ook hier vergelijken we dus de vermogenspositie van kinderen en kleinkinderen in hetzelfde jaar.

---

⁸ Als we de vermogensposities van ouders en kinderen in hetzelfde jaar vergelijken, lijkt de samenhang – zowel de correlatie als de vorm van de non-lineariteit - sterk op de samenhang van ouders in 1992 en kinderen in 2022. Dat maakt dat deze methode een goede benadering geeft van de vermogenspositie van ouders op het moment dat hun kinderen opgroeiden.

⁹ 2006 is het eerste jaar waarvoor integrale vermogensdata beschikbaar zijn

3 Samenhang vermogens over generaties

In dit hoofdstuk vergelijken we de vermogenspositie van kinderen in 2022 met die van hun ouders in 1992. Ofwel, de zogenoemde intergenerationele vermogensmobiliteit. Hoe sterker de vermogensposities van ouders en kinderen met elkaar samenhangen, hoe lager de intergenerationele vermogensmobiliteit. In paragraaf 3.1 kijken we naar de samenhang over de gehele vermogensrangschikking van ouders. In paragraaf 3.2 zoomen we in op de samenhang in de top van de vermogensrangschikking. In paragraaf 3.3 voegen we de samenhang met de vermogenspositie van grootouders toe. Ten slotte brengen we in paragraaf 3.4 de ontwikkeling van de intergenerationele vermogensmobiliteit tussen 2006 en 2022 in beeld.

3.1 Samenhang tussen ouders en kinderen

3.1.1 Intergenerationele vermogensmobiliteit vermogensposities

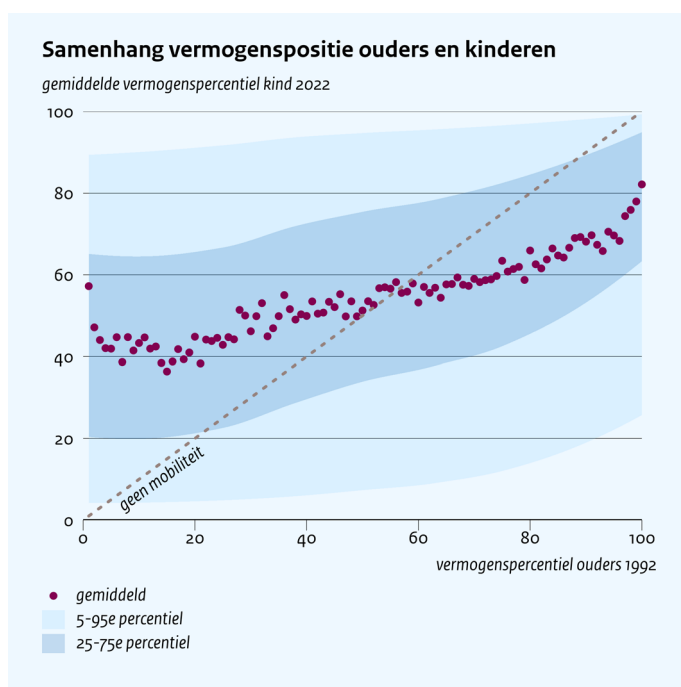
Kinderen van vermogende ouders zijn rond 40-jarige leeftijd gemiddeld zelf ook meer vermogend dan hun leeftijdsgenoten. In figuur 3.1 laten de puntjes de gemiddelde positie in de vermogensrangschikking van kinderen in 2022 - per vermogenspercentiel van hun ouders in 1992 - zien. Hoe meer de lijn de diagonaal volgt – of daar dichtbij ligt -, hoe sterker de samenhang tussen de vermogensposities van ouders en kinderen. Als de lijn echter horizontaal op het 50^e percentiel ligt, is er geen samenhang: de vermogenspositie van kinderen is dan onafhankelijk van de vermogensposities van hun ouders. Ieder kind zou dan evenveel kans maken om in de hoogste (of laagste) vermogensgroep te komen.

De correlatie tussen de vermogensposities van ouders en kinderen is 0,32. Dat betekent dat als ouders tien percentielen hoger in de vermogensrangschikking van 1992 stonden, de kinderen in 2022 gemiddeld 3,2 percentielen hoger uitkomen in de rangschikking¹⁰. Deze rank-rankcorrelatie ligt rond het gemiddelde van wat waargenomen wordt in andere bekende landen (zie ook kader 2). Aangezien we de vermogenspositie van kinderen rond 40-jarige leeftijd analyseren, hebben de meeste kinderen nog geen erfenis van hun ouders ontvangen; slechts in 4% van de gevallen zijn beide ouders zijn overleden. Groot et al (2019) laten zien dat de meeste kinderen hun eventuele erfenis op latere leeftijd ontvangen. Desondanks is er al een samenhang in vermogensposities van ouders en kinderen. Deels komt dat door schenkingen van ouders (bijvoorbeeld voor een woning), en deels door andere kanalen, zoals investeringen in een opleiding. In hoofdstuk vijf gaan we nader in op de verschillende kanalen waarmee vermogensposities worden overgedragen.

---

¹⁰ Het 95%-betrouwbaarheidsinterval ligt tussen de 3,1 en 3,3 percentielen.

Figuur 3.1 Samenhang vermogenspositie ouders en kinderen rond 40-jarige leeftijd¹¹

Samenhang niet-lineair

De samenhang in vermogens van ouders en kinderen is het kleinst bij lagere vermogens en het grootst bij de hoogste vermogens. Bij de ouders met de 20% laagste vermogens liggen de puntjes in figuur 3.1 ongeveer op dezelfde hoogte: voor de vermogenspositie van hun kinderen maakt het gemiddeld gesproken niet veel uit of hun ouders in het 2e percentiel zaten of in het twintigste¹². Bij kinderen van ouders uit de bovenste percentielen is de samenhang het sterkst. Kinderen van ouders uit de top 1% (het 100^e percentiel) bevinden zich gemiddeld in het 82^e percentiel. In de volgende paragraaf zoomen we nader in op de top van de vermogensrangschikking.

Ondanks de grotere vermogensmobiliteit in de lagere vermogensgroepen, hebben kinderen van ouders met netto-schulden zelf ook iets vaker schulden¹³ dan andere kinderen. Van de kinderen van ouders met schulden heeft 18% zelf rond 40-jarige leeftijd ook schulden. Van de andere kinderen gaat het om 11%. Er is sprake van een samenhang van schulden tussen generaties, maar deze is beperkt aangezien het grootste deel van de kinderen van ouders met schulden zelf geen netto-schuld heeft en het verschil met de kinderen van de andere ouders beperkt is.

¹¹ Het 95%-betrouwbaarheidsinterval van het gemiddelde vermogenspercentiel van de kinderen ligt tussen de 2,5 en 4 percentielen rond dat gemiddelde, variërend tussen de vermogenspercentielen van de ouders. In figuur B.2 in de bijlage zijn de betrouwbaarheidsintervallen per percentiel van de ouders te zien. Bijvoorbeeld, het betrouwbaarheidsinterval van het bovenste percentiel loopt van 79,7 tot 84,6. Dat betekent dat deze significant niet afwijkt van het 99^e percentiel (waarvan het betrouwbaarheidsinterval loopt tot 80,4 en dus overlapt met het betrouwbaarheidsinterval van het 100^e percentiel), maar wel van het 98^e percentiel (daar loopt het betrouwbaarheidsinterval tot 78,4), en alle percentielen daaronder.

¹² Kinderen van ouders uit het onderste percentiel komen gemiddeld een stuk hoger uit dan kinderen van ouders uit de iets hogere percentielen. Een verklaring kan zijn dat ouders uit het onderste percentiel grote schulden hadden door investeringen in een eigen onderneming. Daarnaast zijn de verschillen in vermogens van de ouders in de onderste decielen in absolute zin niet zo groot, waardoor de verschillen in vermogensposities hier ook minder zeggen over de verschillen in investeringscapaciteiten van de ouders, dan hoger in de vermogensrangschikking.

¹³ Het gaat om een netto negatief vermogen, waarbij schulden van bezit zijn afgetrokken. Hierbij is de waarde van de eigen woning en de openstaande hypotheekschuld niet meegenomen. Hierdoor zijn schulden als gevolg van – vaak tijdelijke – onderwaterhypotheeken in deze vergelijking niet meegenomen. In de rest van dit onderzoek is dat wel gedaan.

Spreiding binnen vermogensgroepen ouders

Ouders kunnen hun kinderen een steuntje in de rug geven, maar er zijn veel mogelijkheden voor de kinderen om zelf meer vermogen te vergaren dan de ouders, als ook risico's op minder. De spreiding in de vermogensposities van kinderen – bij gelijke vermogenspositie van ouders - is namelijk groot. Figuur 3.1 liet zien dat een klein deel van de kinderen uit de onderste vermogenspercentielen zelf in het bovenste vermogensdecil uitkomt en vice versa. In tabel 3.1 is te zien dat maar liefst driekwart van de kinderen die opgroeien in het onderste vermogenskwintiel, in een hoger vermogenskwintiel is uitgekomen. Wanneer de vermogenspositie van kinderen volledig losstaat van die van hun ouders zou in iedere cel 20% staan. Een op de tien kinderen opgegroeid in het laagste vermogenskwintiel zit echter als volwassene in het bovenste vermogenskwintiel. En 6% van de kinderen uit het hoogste vermogenskwintiel is in het onderste kwintiel terechtgekomen. De tabel laat zien dat het bovenste vermogenskwintiel het meest persistente deel van de vermogensrangschikking is: vier op de tien kinderen opgegroeid in dat kwintiel, zit als volwassene ook in dat vermogenskwintiel.

Tabel 3.1 Transitie matrix vermogenspositie ouders 1992 versus vermogenspositie kinderen 2022 (in kwintielen)¹⁴

		vermogenskwintiel kinderen 2022					Totaal
		1	2	3	4	5	
vermogenskwintiel ouders 1992	1	27%	24%	20%	18%	11%	100%
	2	19%	24%	23%	20%	14%	100%
	3	16%	20%	24%	22%	17%	100%
	4	10%	18%	24%	25%	24%	100%
	5	6%	11%	17%	25%	41%	100%

¹⁴ In de matrix tellen de rijen op tot 100%. We volgen de kinderen van ouders in 1992 en vervolgens waar ze zelf in de vermogensrangschikking in 2022 zitten. De kolommen tellen niet op tot 100%: in het linkerdeel van de matrix zijn ze opgeteld lager dan 100% en rechts hoger. Dat kan bijvoorbeeld komen doordat vermogende ouders meer kinderen hebben.

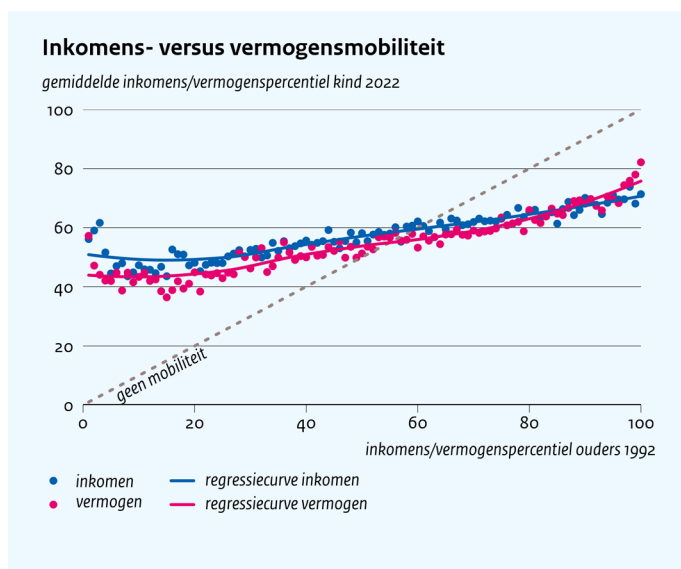
Intergenerationele vermogensmobiliteit is kleiner dan de inkomensmobiliteit

Vermogens van ouders en kinderen hangen sterker samen dan inkomens van ouders en kinderen. De rank-rankcorrelatie van vermogen is 0,32 versus 0,24 van inkomen. In figuur 3.3 is te zien hoe sterk de samenhang van beide is, als we dezelfde ouders en kinderen op dezelfde momenten (1992 respectievelijk 2022) vergelijken. Als alleen het spaargedrag de vermogensopbouw verklaart, zouden beide rank-rankcorrelaties gelijk zijn. Het niet-geconsumeerd inkomen wordt dan immers omgezet in vermogen. Er zijn dus ook andere kanalen dan van inkomen die zorgen voor de sterkere samenhang in vermogens van ouders en kinderen, zoals andere consumptievoorkeuren en erfenissen en schenkingen (zie hoofdstuk 5).

Met name bij de hoogste vermogens is de samenhang sterker dan bij de hoogste inkomens. Kinderen van ouders uit de top 1% van de inkomensrangschikking komen gemiddeld in het 71^e inkomenspercentiel uit. Kinderen van ouders uit de top 1% van de vermogensrangschikking in het 82^e vermogenspercentiel.

Vermogen speelt een grotere rol in intergenerationele overdrachten dan inkomen. Hällsten en Tahning (2018) laten zien dat vermogen duidelijk een andere dimensie is in intergenerationele overdrachten dan inkomen, opleiding en inkomensbron. Om het vermogen van kinderen te begrijpen, is vooral het vermogen van ouders van belang en spelen andere kenmerken van de ouders een kleinere rol. Daarnaast beïnvloedt vermogen de intergenerationele overdrachten van inkomen, opleiding en inkomensbron. De conclusie van Hällsten en Tahning is dat het niet mogelijk is om intergenerationele ongelijkheden te begrijpen zonder naar vermogen te kijken.

Figuur 3.2 Intergenerationele inkomens- en vermogensmobiliteit

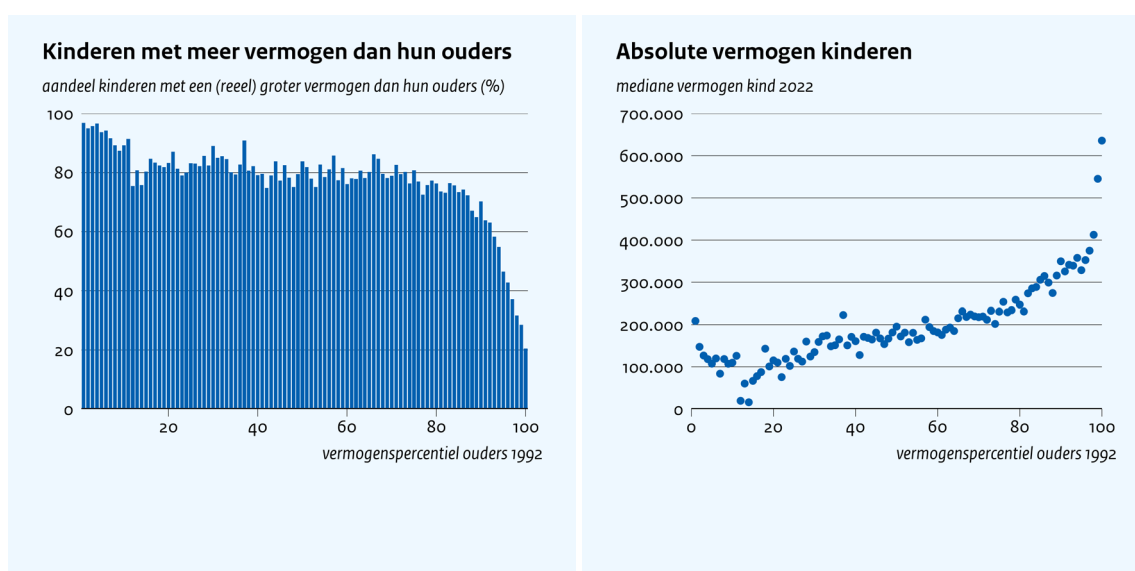

3.1.2 Intergenerationele mobiliteit in euro's

Als gevolg van sterke vermogensgroei van Nederlandse huishoudens heeft driekwart van de kinderen in 2022 een groter (reëel) vermogen dan hun ouders in 1992. De ouders hadden in 1992 een doorsnee vermogen van 60.000 euro (prijspeil 2022¹⁵), terwijl dat van hun kinderen in 2022 ongeveer 200.000 euro was. Dat hangt samen met de sterke vermogensgroei van Nederlandse huishoudens in deze periode, met name door de stijging van de huizenprijzen¹⁶. De vermogens zijn tussen 1992 en 2022 veel sterker gestegen dan de consumenteninflatie. Het gemiddelde vermogen van huishoudens is in 2022 bijna tien keer zo hoog als in 1992 en het mediane vermogen bijna zes keer (CBS, 2002). De consumentprijzen zijn in deze periode bijna verdubbeld.

Vooraf kinderen van ouders met lagere vermogens hebben meestal meer vermogen dan hun ouders. Dit geldt in het bijzonder voor kinderen van ouders uit het eerste deciel: die hebben bijna allemaal meer vermogen (of minder schulden) dan hun ouders (zie linkerdeel figuur 3.2). 70 à 80% van de kinderen van ouders uit het midden van de vermogensrangschikking heeft inmiddels ook meer vermogen dan hun ouders. In dit deel heeft een doorsnee kind een vermogen tussen de 100.000 en 200.000 euro.

Figuur 3.3 Aandeel kinderen dat in 2022 meer vermogen heeft dan hun ouders in 1992 (links) en doorsnee vermogen (in euro's) van kinderen naar vermogenspercentiel van ouders (rechts)*

*Voor beide figuren is prijspeil 2022 gebruikt

Kinderen van ouders uit de hoogste vermogenspercentielen hebben meestal minder vermogen dan hun ouders, maar wel beduidend meer dan andere kinderen. Tussen de 60 en 80% van de kinderen van ouders uit de bovenste vermogenspercentielen heeft minder vermogen dan hun ouders op vergelijkbare leeftijd. Desondanks zijn de vermogens van deze kinderen hoog: een doorsnee kind van ouders uit de bovenste twee percentielen heeft ongeveer 600.000 euro aan vermogen (zie rechterdeel figuur 3.2). Hun ouders hadden

¹⁵ Vermogens van de ouders zijn hiervoor tussen 1992 en 2022 geïndexeerd met de inflatie. Huishoudens kunnen verschillende rendementen halen op hun vermogen, bijvoorbeeld doordat het in verschillende vermogensbestandsdelen wordt gestoken. Zoals in een eigen woning, spaargeld, aandelen of een eigen onderneming. En binnen die bestandsdelen kunnen ook grote verschillen in rendementen zijn geweest, bijvoorbeeld door de mate van risico dat mensen daarmee hebben genomen. Het is op individueel niveau niet goed vast te stellen wat die rendementen zijn geweest. Maar een individuele ouder kan het vermogen tussen 1992 en 2022 dus veel meer hebben zien renderen dan een andere ouder. Om vermogens in verschillende jaren vergelijkbaar te maken, hebben we daarom de vermogens uit 1992 geïndexeerd met de inflatie. Daardoor laat dit zien hoeveel goederen en diensten met het vermogen gekocht kunnen worden, gecorrigeerd voor de ontwikkeling van het prijspeil.

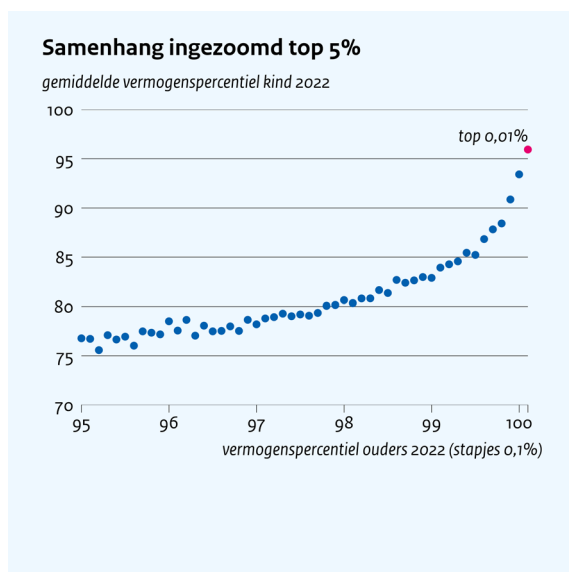
¹⁶ Tussen 1995 en 2022 zijn de bestaande koopwoningen gemiddeld zo'n 4,6 keer meer waard geworden (CBS, 2024b)

meestal een dermate hoog vermogen, dat de kinderen dat zelf (nog) niet gehaald hebben. Van de meeste kinderen leeft ook nog minstens één van de ouders. Een deel van het vermogen kan wel geschonken zijn aan kinderen, maar ze hebben het (nog) niet volledig geërfd. Daarnaast hebben de meeste ouders meerdere kinderen, over wie schenkingen en erfenissen verdeeld worden. Op latere leeftijd kunnen de verschillen tussen deze ouders en kinderen wel kleiner worden, als na overlijden van de ouders de kinderen hun erfenissen ontvangen.

3.2 Top van de vermogensrangschikking

De intergenerationele vermogensmobiliteit neemt steeds verder af naarmate de vermogens hoger zijn. In paragraaf 3.1 zagen we dat de samenhang boven in de vermogensrangschikking sterker wordt. In figuur 3.5 zoomen we met de integrale vermogensdata van 2022 in op de hoogste percentielen, tot de top 0,01%. Ook binnen de top neemt de samenhang steeds verder toe naarmate het vermogen van ouders groter is. Kinderen van ouders uit de top 0,1% zitten gemiddeld in het 93^e percentiel. Kinderen van de top 0,01% komen gemiddeld zelfs in het 96^e percentiel uit.

Figuur 3.4 Samenhang vermogenspositie ouders en kinderen 2022, ingezoomd top 5%. Met stapjes van 0,1% van de vermogensrangschikking, plus de top 0,01% ¹⁷

* Voor deze figuur zijn voor zowel ouders als kinderen de vermogensposities in 2022 gebruikt (zie hoofdstuk 2 voor de aanpak)

¹⁷ Het 95%-betrouwbaarheidsinterval van het gemiddelde vermogenspercentiel bij de stapjes van 0,1% liggen tussen de 0,8 en 1,2 percentielen rond dat gemiddelde. Die zijn kleiner dan in paragraaf 3.1, aangezien voor deze analyse integrale data gebruikt zijn. Dit betrouwbaarheidsinterval betekent dat het gemiddelde van de top 0,1% significant afwijkt van de waarde van het 99,9^e percentiel. Voor de top 0,01% is het betrouwbaarheidsinterval 2,6 percentiel. Deze interval is groter dan bij de stapjes van 0,1% aangezien het aantal mensen in de top 0,01% een factor tien kleiner is. Het gemiddelde van de top 0,01% wijkt significant af van het gemiddelde van het 99,83^e percentiel (en alle lagere percentielen). In de bijlage is in figuur B.3 te zien wat de betrouwbaarheidsintervallen per percentiel van de ouders zijn.

Internationale vergelijking

De intergenerationale vermogensmobiliteit in Nederland is vergelijkbaar met het gemiddelde niveau van andere bekende landen. Er is niet veel onderzoek gedaan als gevolg van beperkte beschikbaarheid van benodigde data in de meeste landen. Waar het wel gedaan is, kan door databeperkingen de inschatting van de vermogensmobiliteit in sommige gevallen minder nauwkeurig zijn. In Scandinavische landen zijn hiervoor bijvoorbeeld – net als in Nederland – wel goede en integrale registratiedata beschikbaar, terwijl in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op basis van beperktere enquêtedata onderzoek is gedaan.

Tabel 3-2 Overzicht rank-rank correlaties in internationale literatuur

studie	land	rank-rank correlaties
Pfeffer & Killewald (2018)	Verenigde Staten	0,39
Davenport et al (2021)	Verenigd Koninkrijk	0,37
Black et al (2020)	Zweden	0,35
Adermon et al (2018)	Zweden	0,39
Boserup et al (2017)	Denemarken	0,27
Fagereng et al (2021)	Noorwegen	0,24
Siminski & Yu (2022)	Australië	0,25
Chu et al (2024)	Taiwan	0,30 voor dochters, 0,40 voor zoons

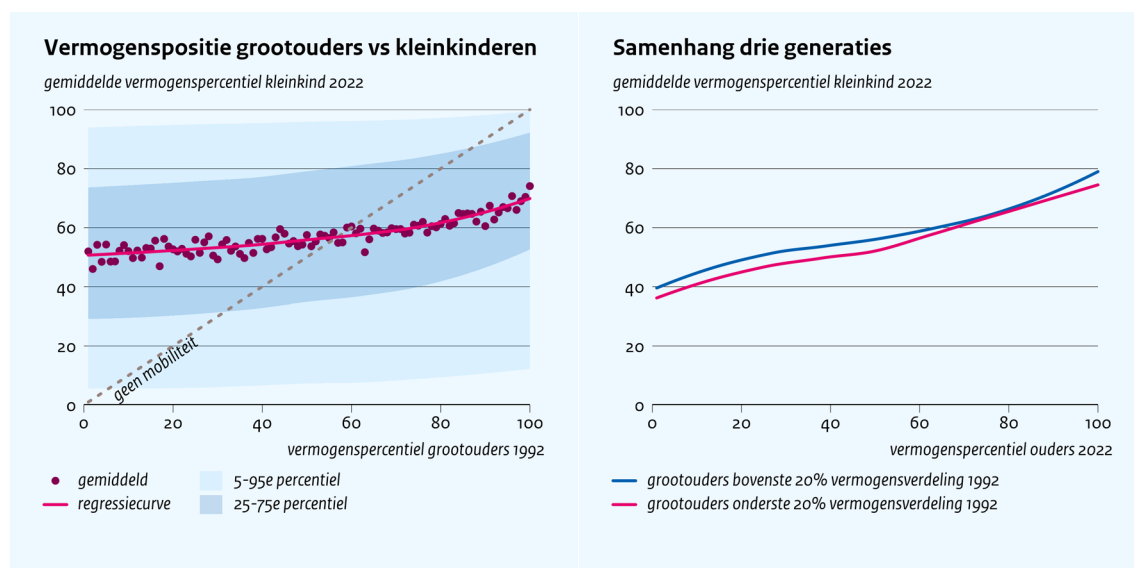
In andere landen variëren gevonden rank-rankcorrelaties tussen de 0,24 en 0,4 (zie tabel 3.4). In deze studie hebben we voor Nederland een correlatie van 0,32 gevonden. Net als in Nederland zien Chu et al (2024) en Boserup et al (2014) in respectievelijk Taiwan en Denemarken een non-lineaire samenhang, die sterker wordt bij hogere vermogens. In Denemarken komen kinderen van ouders uit de top 1% in het 75^e percentiel uit, in Taiwan rond het 80^e percentiel. In de andere studies is deze non-lineariteit niet onderzocht.

Een aantal van deze studies laat zien dat niet alleen directe financiële overdrachten van ouders op kinderen voor een samenhang in vermogensposities zorgen, maar bijvoorbeeld ook overdracht van *human capital*. Zo vinden Pfeffer en Killewald (2019) dat in de Verenigde Staten meer dan de helft van de samenhang wordt verklaard door overdrachten vroeg in het leven, met name via opleiding en huiseigendom, en een kleiner deel via erfenissen en schenkingen. Davenport et al (2021) vinden iets soortgelijks voor het Verenigd Koninkrijk: de helft van de samenhang wordt verklaard door opleiding en inkomen. Zij benadrukken daarom de rol van de overdracht van *human capital* in dit proces. Adermon et al (2018) vinden daarentegen dat in Zweden meer dan de helft van de samenhang wordt verklaard door erfenissen en schenkingen, en een kwart door opleiding en inkomen.

3.3 Drie generaties

De vermogenspositie van kleinkinderen vertoont enige samenhang met de vermogenspositie van hun grootouders. Vermogensposities van families in de top van de vermogensrangschikking kunnen generaties lang hetzelfde blijven, soms zelfs eeuwenlang (zie bijvoorbeeld Barone en Mocetti, 2021). In figuur 3.7 is te zien dat de vermogenspositie van grootouders in 1992 samenhangt met de vermogenspositie van hun kleinkinderen in 2022. De rank-rankcorrelatie is 0,18: dat betekent dat bij een vermogenspositie van grootouders die 10 percentielen groter is, kleinkinderen gemiddeld 1,8 percentiel hoger uitkomen. Dat is lager dan de 0,32 van ouders op kinderen. De impact die ouders op hun kinderen hebben, is veel directer door middel van dagelijkse opvoeding en steun, terwijl de impact van grootouders vaak gemedieerd wordt door de ouders. Financiële overdrachten zullen ook vaker van ouder op kind gaan dan van grootouder op kleinkind. Grootouders hebben veelal ook meerdere kleinkinderen bij verschillende kinderen, waardoor hun financiële steun uitgespreid wordt over meer mensen, dan wanneer het van ouder op kind gaat.

Figuur 3.5 Samenhang vermogenspositie grootouders en kleinkinderen (links) en samenhang vermogenspositie ouders en kinderen naar vermogenskwintiel grootouders (rechts)

De samenhang tussen de vermogenspositie van grootouders en kleinkinderen loopt grotendeels via de vermogenspositie van de ouders, daarbovenop heeft de vermogenspositie van grootouders een klein effect. In het rechterdeel van figuur 3.5 is de samenhang tussen de vermogensposities van ouders en kinderen nogmaals in beeld gebracht, maar dan uitgesplitst naar het vermogenskwintiel van grootouders. Kinderen van ouders in hetzelfde vermogenspercentiel, wier grootouders in het bovenste kwintiel zitten, komen gemiddeld een paar percentielen hoger uit dan bij grootouders uit het onderste kwintiel. Ook in tabel 3.2 is dit te zien. De rank-rankcorrelatie van 0,18 van grootouders op kleinkinderen valt voor tweederde weg, als de vermogenspositie van ouders wordt toegevoegd aan de rank-rankregressie. Het effect van ouders op kinderen¹⁸ blijft grotendeels hetzelfde als de vermogenspositie van grootouders wordt toegevoegd. De invloed van

¹⁸ Omdat de vermogenspositie van ouders en kinderen in deze analyse beide in 2022 zijn gemeten, valt de rank-rankcorrelatie met 0,35 iets hoger uit dan de 0,32 uit paragraaf 3.1, toen de vermogenspositie van ouders in 1992 werd genomen. Vanwege databeperkingen moest voor deze analyse de vermogenspositie van ouders in 2022 gebruikt worden, zie hoofdstuk 2 voor een toelichting op de methode.

grootouders op kleinkinderen loopt dus voornamelijk via de ouders. Mogelijkerwijs spelen de vermogens van grootouders met name een rol in het vroege leven van het kind, wanneer de ouders nog vermogen aan het opbouwen zijn of in situaties waarbij de ouders niet in staat zijn om zelf volledig de benodigde opvoeding te verzorgen. Er zijn maar weinig studies waarin dit voor andere landen is onderzocht. In Zweden is de rol van grootouders ongeveer gelijk aan Nederland (Adermon et al, 2019), terwijl in de Verenigde Staten (Pfeffer en Killewald, 2018) en Denemarken (Boserup et al, 2014) de rol van grootouders iets groter lijkt te zijn.

Tabel 3.3 Invloed van vermogensposities van ouders en grootouders op die van (klein)kinderen (regressie-coëfficiënten)¹⁹

	alleen ouders	alleen grootouders	ouders en grootouders
vermogenspositie ouders	0,353		0,348
vermogenspositie grootouders		0,180	0,054
R ²	13,2%	3,4%	13,3%

Aan de top van de vermogensrangschikking neemt de intergenerationale vermogensmobiliteit van grootouders op kleinkinderen af. Het linkerdeel van figuur 3.7 laat zien dat de samenhang bij hogere vermogens van grootouders groter is: kinderen van grootouders uit de top 1% komen gemiddeld in het 74^e percentiel uit.

Als zowel grootouders als ouders in de top 1% zitten, is de kans dat de kleinkinderen ook in het bovenste vermogenspercentiel uitkomen veel groter dan voor leeftijdsgenoten. In tabel 3.3 zijn logistische regressies gepresenteerd van de kans dat kleinkinderen de top 1% halen rond hun veertigste. Als ouders in de top 1% van de vermogensrangschikking zitten, is de kans dat hun kinderen dat ook zitten 26 keer zo groot als bij kinderen van ouders uit het midden van de vermogensrangschikking. Voor grootouders uit de top 1% is dat zelfs vijftig keer. De meest rechterkolom laat zien dat dit effect grotendeels via de ouders loopt: de kans van grootouders uit de top 1% daalt met 85% (van 50,4 naar 7,7) als de vermogenspositie van ouders aan de analyse wordt toegevoegd. Het is vooral de combinatie van zowel ouders als grootouders in de top 1% van de vermogensrangschikking die de kans van kleinkinderen om de top 1% halen sterk vergroot. Die kans is dan 171 keer zo groot in vergelijking met ouders en grootouders uit de middengroepen.²⁰ Dat duidt erop dat families in de top van de vermogensrangschikking daar vaak meerdere generaties blijven.

Grootouders hebben op zichzelf maar beperkte invloed op de vermogenspositie van hun kleinkinderen, behalve in de top, maar dat kan toenemen. Hierbij speelt dat de grootouders uit de geanalyseerde (vooroorlogse) generatie over het algemeen nog niet over veel vermogen beschikten. In doorsnee had deze groep in 1992 17.000 euro vermogen. En dus had deze generatie ook niet veel financiële middelen om over te dragen naar hun kinderen en kleinkinderen.

¹⁹ De 95%-betrouwbaarheidsintervallen liggen circa 0,1 percentielen rond het gemiddelde. Dat geldt voor alle waarden in deze tabel. Dat betekent dat het interval van grootouders, gecorrigeerd voor ouders, tussen de 0,042 en 0,066 ligt.

²⁰ Kansen worden berekend met de exponent van de regressiecoëfficiënt uit de logistische regressies. Om tot de kans van 171 te komen is de exponent van de opgetelde regressiecoëfficiënten van de grootouders en ouders uit de top 1% berekend (uit de rechterkolom in de tabel).

Tabel 3.4 Kans (odds ratios²¹) om als kind in top 1% terecht te komen, naar positie vermogensrangschikking ouders en grootouders

	vermogenspercentiel	alleen ouders	alleen grootouders	ouders en grootouders
ouders	1-10	1,3		0,3
	11-20	1,0		1,0
	21-30	0,7		1,1
	31-40	0,8		0,8
	41-50	referentie		referentie
	51-60	1,1		0,8
	61-70	0,6		0,5
	71-80	1,5		1,4
	81-90	2,4		1,9
	91-99	4,5		3,4
	top 1%	25,9		22,3
	grootouders	1-10		0,5
11-20			1,0	1,7
21-30			0,8	0,6
31-40			1,9	3,1
41-50			referentie	referentie
51-60			1,8	2,4
61-70			1,9	1,9
71-80			1,8	1,7
81-90			1,5	1,4
91-99			3,6	2,8
top 1%			50,4	7,7

3.4 Intergenerationele vermogensmobiliteit neemt af

De afgelopen zestien jaar is de intergenerationele vermogensmobiliteit afgenomen. De rank-rankcorrelatie is tussen 2006 en 2022 gestegen van 0,33 naar 0,38: een toename van 16%²². In het linkerdeel van figuur 3.6 is te zien dat vanaf het 60^e vermogenspercentiel van de ouders de samenhang in vermogensposities sterker is geworden. Vanwege de beschikbaarheid van de benodigde detaildata, zijn voor deze analyses de vermogensposities van ouders en kinderen in hetzelfde jaar vergeleken; dus ouders en kinderen in 2006 en in 2022, waarbij de vermogensposities binnen 10-jarige cohorten zijn vastgesteld²³. In deze paragraaf gaat het om de verandering van de rank-rankcorrelaties, om een indruk te geven van de ontwikkeling van de intergenerationele vermogensmobiliteit.

Vooraf aan de bovenkant van de vermogensrangschikking is de intergenerationele vermogensmobiliteit afgenomen. Kinderen van ouders uit de top 1% kwamen in 2006 gemiddeld in het 80^e percentiel uit, in 2022 is

²¹ Odds-ratio's zijn de coëfficiënten uit de logistische regressieanalyse, die bewerkt zijn zodat ze de kansverhouding tussen verschillende groepen weergeven. Een odds-ratio groter dan 1 betekent dat de kans groter is om in betreffende vermogensgroep te komen dan voor de referentiecategorie. En vice versa voor een odds-ratio kleiner dan 1.

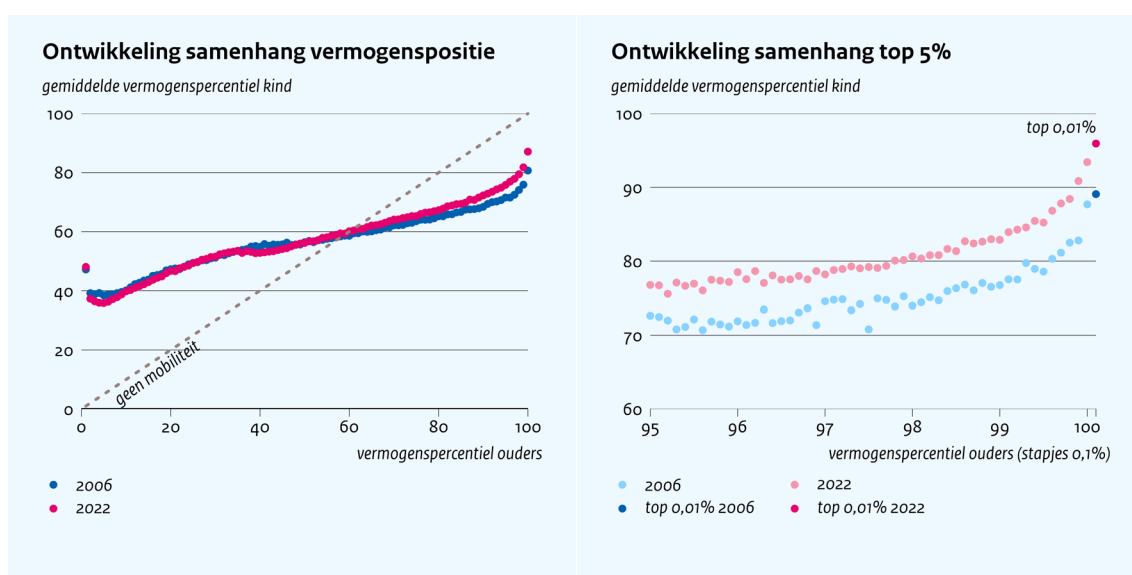
²² Deze ontwikkeling is significant op het 99,99%-betrouwbaarheidsniveau.

²³ Zie ook hoofdstuk 2. In paragraaf 3.1.1. werd een rank-rankcorrelatie van 0,32 gevonden.

dat het 87^e percentiel geworden²⁴. Het rechterdeel van figuur 3.6 laat zien dat deze toename persistent is in de gehele top 5% van de vermogensrangschikking van de ouders. Het neemt niet verder toe, ook niet in de top 0,1 of top 0,01%.

Kinderen van ouders uit de lagere vermogenspercentielen, komen gemiddeld minder hoog uit in de vermogensrangschikking dan zestien jaar eerder. Bijvoorbeeld, kinderen van ouders uit het 5^e percentiel kwamen in 2006 gemiddeld in het 38^e percentiel uit. In 2022 is dat gemiddeld in het 36^e percentiel. Dat betekent dat kinderen uit minder welvarende gezinnen gemiddeld genomen minder ver klimmen op de vermogensladder dan zestien jaar geleden. Dat sluit aan bij eerder onderzoek dat liet zien dat kinderen van ouders met lagere inkomens minder stijgen op de inkomensladder (Janssen et al, 2018).

Figuur 3.6 Ontwikkeling samenhang vermogenspositie ouders en kinderen tussen 2006 en 2022 (links) en ingezoomd top 5% (rechts)

* Voor deze figuur zijn voor zowel ouders als kinderen de vermogensposities in 2006, respectievelijk 2022 gebruikt (zie hoofdstuk 2 voor de aanpak)

²⁴ Deze ontwikkeling is significant op het 99,99%-betrouwbaarheidsniveau

4 De invloed van gezins- en omgevingskenmerken op de vermogenspositie van de kinderen

In dit hoofdstuk maken we een inschatting welk deel van de verschillen in vermogensposities verklaard wordt door de sociale achtergrond. Met behulp van *sibling correlations*²⁵ kan de invloed van de sociale achtergrond – voornamelijk de gezinnen waarin mensen opgroeien - worden onderscheiden van de invloed van individuele factoren, zonder dat het nodig is om alle factoren te specificeren. Door het vergelijken van de vermogensposities van broers en zussen, geeft deze maatstaf inzicht in de mate waarin gedeelde gezins- en omgevingsfactoren - zoals ouderlijk vermogen, opvoedingsstijl, netwerken, scholen, buurten, een deel van de familiegenen en andere familiale hulpbronnen - invloed hebben op de vermogenspositie van kinderen. Een hoge *sibling correlation* wijst erop dat een groot deel van de variatie in vermogens binnen een populatie verklaard kan worden door deze gedeelde gezins- en omgevingskenmerken. Dat betekent dat dit soort factoren ervoor zorgen dat de samenhang in vermogensposities tussen ouders en kinderen groot is. Als de correlatie laag is, duidt dit erop dat vooral individuele factoren - zoals persoonlijke kenmerken, keuzes, inspanningen en geluk en pech - de verschillen in vermogens verklaren.

Tabel 4.1 Welk deel van de vermogenspositie van kinderen wordt bepaald door gezins- en omgevingskenmerken. En daarvan een partiële decompositie²⁶ naar individueel waarneembare factoren

sibbling correlation	33%
<i>waarvan verklaard door kenmerk ouders (partiële analyses)²⁷</i>	
vermogenspositie 1992	23%
erfenissen en schenkingen door ouders	15%
inkomen	13%
inkomensbron	8%
opleidingsgraad	8%
woningeigendom	9%
ontwikkeling woningwaarde 1992-2022	24%
-----	
alle kenmerken gezamenlijk (multivariate analyse)	40%

Ongeveer een derde van de verschillen in vermogensposities wordt verklaard door gezins- en omgevingskenmerken. Dat kan bijvoorbeeld gaan om de ouders – en hun kenmerken–, de buurt waar

²⁵ De *sibling correlation* wordt berekend met behulp van een *multilevel* regressieanalyse. Als eerste niveau worden individuele verschillen meegenomen, en als tweede niveau het identificatienummer van het gezin waarin je opgroeit. De variatie in vermogensposities kan daarmee worden opgedeeld in twee componenten: één die de verschillen tussen gezinnen weerspiegelt (gezinseffecten) en één die de verschillen binnen gezinnen representeert (individuele effecten tussen broers en zussen). De *sibling correlation* is de verhouding van de variantie als gevolg van gezinseffecten ten opzichte van de totale variantie. Dit geeft aan welk deel van de verschillen in vermogensposities kan worden toegeschreven aan gezinskenmerken. Doordat in het tweede niveau van de analyse het id van het gezin wordt gebruikt, vangen we alle gemeenschappelijke kenmerken van broers en zussen, zonder dat die met aparte data moeten worden gespecificeerd. Door vervolgens gemeenschappelijke kenmerken – zoals vermogen, inkomen op opleiding - toe te voegen, kunnen we zien welk deel van het gezinseffect door zo'n specifiek kenmerk verklaard wordt (zie bv Hällsten en Thaning, 2022).

²⁶ Partiële decompositie betekent dat de genoemde kenmerken één-voor-één in aparte analyses zijn toegevoegd aan de basissibblingregressie. Voor de laatste regel van de tabel zijn alle opgesomde kenmerken gezamenlijk geanalyseerd met behulp van een multivariate analyse.

²⁷ Het betreft geen causale analyses, maar de correlaties geven wel een indruk van het belang van verschillende factoren.

iemand is opgegroeid, de scholen waar ze naar toe zijn gegaan, verdere familie en een deel van de genen²⁸. De resterende tweederde van de verschillen in vermogensposities komt door factoren die broers en zussen niet delen. Dat zijn voornamelijk individuele kenmerken, keuzes en geluk of pech, maar ook een verschillende behandeling door hun ouders, niet gedeelde kenmerken en omgeving (bijvoorbeeld broers en zussen die naar verschillende scholen gaan) en het deel van de familiegenen dat ze niet delen. Van het deel dat verklaard wordt door gezinskenmerken, hebben we 40% kunnen herleiden naar observeerbare kenmerken (zie tabel 4.1). De overige 60% wordt verklaard door gezins- en omgevingskenmerken die we niet beschikbaar hebben in de data, zoals mogelijk netwerken, buurten, scholen en normen. Ook in Zweden is de *sibling correlation* van vermogensposities gemeten en ligt daar met 0,32 op hetzelfde niveau als in Nederland (Hällsten en Tahning, 2018).

Met name de vermogenspositie van de ouders in 1992 en de ontwikkeling van de waarde van de woning van de ouders tussen 1992 en 2022 zijn gezins- en omgevingskenmerken die de vermogenspositie van de kinderen sterk beïnvloeden. Met de vermogenspositie in 1992 wordt de financiële ruimte - die de familie had toen de kinderen nog thuiswonend waren – om de kinderen te ondersteunen gemeten. Dat kan zowel zijn via directe financiële ondersteuning, als via indirecte ondersteuning door het financieren van een opleiding. Met de ontwikkeling van de woningwaarde wordt onder meer de extra financiële ruimte daarvoor – die ontstaan is in de jaren na 1992 - gemeten. Erfenissen en schenkingen hebben een kleinere invloed. Deels komt dat doordat de meeste kinderen nog (eventuele) erfenissen zullen ontvangen, waardoor deze invloed vermoedelijk sterker zal worden. Ook zijn in de data erfenissen en schenkingen pas sinds 2007 in beeld. Daardoor hebben we op een deel van de ontvangen bedragen geen zicht. Voor andere gezins- en omgevingskenmerken zoals inkomensbron en opleidingsgraad van de ouders geldt dat de overdracht minder direct is en sterker afhankelijk van de individuele kenmerken van het kind.

Gedeelde gezins- en omgevingskenmerken hebben meer invloed op de vermogenspositie van kinderen, dan op de inkomenspositie van kinderen. 23% van de variantie in de inkomensrangschikking valt te verklaren door gezins- en omgevingskenmerken. Dat komt vooral doordat vermogen eenvoudiger is over te dragen dan inkomen. Ouders kunnen investeren in de opleiding en vaardigheden van hun kinderen, maar dat geeft geen garantie op een gelijksoortig inkomen. Terwijl vermogen door middel van schenkingen direct kan worden overgedragen. Daar spelen eigenschappen en keuzes van het kind ook een grote rol in. Daarnaast is inkomen vaak volatieler dan vermogen.

---

²⁸ Mogelijk neemt de correlatie tussen broers en zussen toe zodra zij erflater worden van hun ouders, met name bij kinderen van meer vermogende ouders.

Nature versus nurture

Wordt de samenhang in de vermogensposities tussen en ouders en kinderen verklaard door de omgeving waarin kinderen opgroeien, of de genetische relatie tussen ouders en kinderen? In deze – en buitenlandse studies – zien we een samenhang tussen de vermogensposities van ouders en kinderen. Dat roept de vraag op of die samenhang veroorzaakt wordt door de omgeving en de opvoeding van de kinderen, of dat die het gevolg is van het doorgeven van de genen van de ouders. Is het *nature* of is het *nurture*? Dit is een andere aanpak ten opzichte van de analyses in hoofdstuk vier. Daar hebben we gekeken naar invloed van het gezin en de omgeving waarin kinderen zijn opgegroeid, waar genetische kenmerken een deel van uitmaken. In de besproken studies in dit kader is puur gekeken naar de invloed van genetische kenmerken op de vermogensposities van kinderen.

Uit twee causale studies met adoptiekinderen in Zweden en Noorwegen blijkt dat de omgeving waarin kinderen opgroeien een belangrijke rol speelt in de samenhang tussen de vermogensposities van ouders en kinderen, en niet alleen het genetisch talent. Het volgen van de vermogenspositie van adoptiekinderen - die de facto willekeurig terecht komen bij hun adoptieouders -, maakt het mogelijk genetische factoren te onderscheiden van omgevingskenmerken. Black et al (2019) kijken naar Zweeds-geboren kinderen, die door andere Zweden worden geadopteerd. Dan blijkt er een groot effect te zijn van het vermogen van ouders op dat van hun adoptiekinderen, wat sterk toeneemt als erfenissen en schenkingen mee gaan spelen. Het effect van de oorspronkelijke biologische ouders op de vermogens van deze geadopteerde kinderen is veel kleiner, waardoor Black et al concluderen dat omgevingskenmerken belangrijker zijn dan genetische kenmerken voor de overdracht van vermogensposities. Fagereng et al (2021) volgen Koreaanse kinderen geadopteerd door Noorse ouders en komen ook tot de conclusie dat omgevingskenmerken een belangrijke rol spelen in de vermogensopbouw van de kinderen, met name erfenissen en schenkingen.

Omgevingskenmerken zijn voor de overdracht van vermogenskenmerken belangrijker dan voor de overdracht van *human capital*. Black et al (2019) vinden dat voor de overdracht van de vermogenspositie en andere vermogensgerelateerde variabelen – zoals investerings- en spaargedrag – de omgeving belangrijker is dan de genen. Voor de ontwikkeling van *human capital* blijken genetische factoren juist belangrijker.

5 Kanalen van overdracht van vermogensposities

Hoofdstuk vier laat zien dat vermogensposities rond 40-jarige leeftijd beïnvloed worden door kenmerken van het gezin en de omgeving waarin mensen zijn opgegroeid. De vermogenspositie van de ouders is de variabele met de grootste impact op de vermogenspositie van de kinderen. Uit kader drie blijkt dat de samenhang in vermogensposities niet alleen genetisch bepaald is. In dit hoofdstuk laten we zien welke kenmerken van ouders en kinderen van belang zijn in de overdracht van de vermogensposities tussen ouders en kinderen.

De overdracht van vermogensposities van ouders op kinderen loopt via verschillende - directe en indirecte kanalen - die onderling samenhangen. Met directe kanalen van overdracht van vermogensposities bedoelen we rechtstreekse financiële overdrachten door middel van erfenissen of schenkingen, zowel gedurende de levensloop als na overlijden. In paragraaf 5.1 schetsen we de invloed van startkapitaal, erfenissen en schenkingen en eigen woningbezit op de vermogenspositie van kinderen. Indirect kunnen ouders hun vermogenspositie overgedragen door bijvoorbeeld ondersteuning bij de opbouw van het *human capital* van hun kinderen en door de overdracht van ondernemerschap. In paragraaf 5.2 behandelen de invloed van opleiding, inkomen en ondernemerschap op de overdracht van vermogensposities.

In dit hoofdstuk worden geen causale verbanden geschat, maar schetsen we de context van de samenhang in vermogensposities van ouders en kinderen. Aan de regressieanalyses – die ten grondslag liggen aan de rank-rankcorrelaties uit hoofdstuk 3 - voegen we andere kenmerken toe, zoals het totaalbedrag aan ontvangen erfenissen en schenkingen, de opleidingsgraad, het inkomensniveau, eigenwoningbezit en de belangrijkste inkomensbron (voor ondernemerschap). Dat doen we voor zowel de ouders als de kinderen. Dit laat zien in hoeverre zo'n kenmerk de samenhang in vermogensposities beïnvloedt – en daarmee hoe belangrijk het betreffende kanaal van overdracht is - en hoe groot de samenhang van betreffende variabele met de vermogenspositie van de kinderen is.

5.1 Financiële ondersteuning

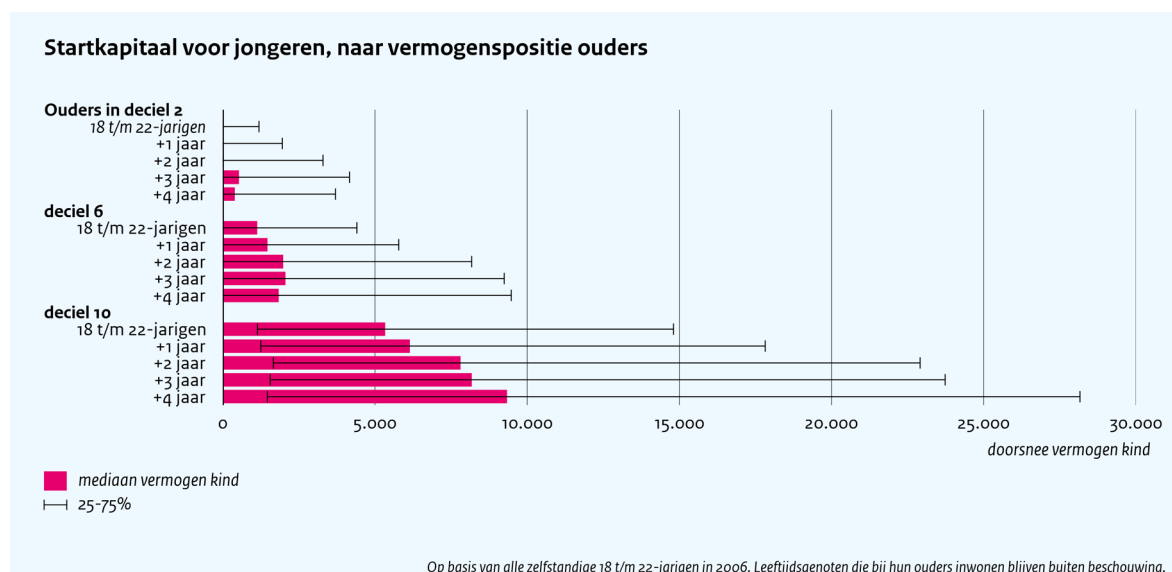
In deze paragraaf kijken we naar de invloed van rechtstreekse financiële ondersteuning door de ouders op de vermogenspositie van hun kinderen. Financiële ondersteuning vindt plaats op verschillende momenten in de levensloop. Op jonge leeftijd helpen ouders hun kinderen via bijdrages aan een spaarpotje, waardoor ze hun volwassen leven met een startkapitaal beginnen. Ook later ondersteunt een deel van de ouders hun kinderen met schenkingen, bijvoorbeeld voor de aankoop van een woning. En bij overlijden ontvangen de kinderen mogelijk een erfenis. In deze paragraaf kijken we naar de effecten van verschillende vormen van financiële ondersteuning op de vermogenspositie van de kinderen.

5.1.1 Startkapitaal

Hoe vermogender de ouders, hoe groter het startkapitaal van het kind. Het effect van rechtstreekse financiële ondersteuning op jonge leeftijd zien we terug in een sterkere startpositie op het moment dat jongeren voor het eerst zelfstandig een huishouden vormen. Figuur 5.1 laat het doorsnee startkapitaal van deze jongeren in een panelanalyse vanaf 2006 zien, waarbij jongeren zijn ingedeeld naar de vermogenspositie

van hun ouders.²⁹ De figuur laat zien dat jongeren van ouders met de laagste vermogens doorgaans geen startkapitaal hebben en na drie jaar beginnen met het beperkt opbouwen van vermogen. Jongeren met ouders in de middengroep beginnen in doorsnee met ongeveer 1000 euro, wat in de eerste jaren redelijk constant blijft. En kinderen van de 10% meest vermogende ouders starten met ruim 5000 euro, wat in de eerste jaren daarna al snel toeneemt. Er is een grote spreiding in het startkapitaal voor deze groep, terwijl het kapitaal van de jongeren met de minst vermogende ouders nauwelijks varieert. Het rechterdeel van figuur 5.2 laat zien dat de jongeren hierdoor gemiddeld genomen een verschillende startpositie innemen in de vermogensrangschikking.

Figuur 5.1 Het doorsnee Vermogen van jongeren vanaf 2006, uitgesplitst naar vermogensdecil ouders (panel-analyse)

De verschillen nemen over de tijd verder toe. In figuur 5.2 (links) volgen we de doorsnee vermogens van de jongeren zestien jaar lang: op het einde zijn ze dan 34 tot 38 jaar oud. Op dat moment heeft de groep met de meest vermogende ouders een doorsnee vermogen van ruim 350.000 euro opgebouwd, ten opzichte van 130.000 euro respectievelijk 14.000 euro van hun leeftijdsgenoten met ouders uit het 6^e, respectievelijk 2^e deciel.

Kinderen van ouders uit het hoogste deciel beginnen hoger in de vermogensrangschikking en die verschillen blijven het hele leven zichtbaar. Figuur 5.2 (rechts) geeft de gemiddelde vermogenspositie van kinderen in 2022 weer. Kinderen van ouders uit het 10^e deciel starten gemiddeld rond het 75^e percentiel van de vermogensrangschikking van cohortgenoten. Kinderen van ouders uit het 2^e deciel starten gemiddeld rond het 40^e percentiel. Die verschillen blijven – gemiddeld genomen – aanwezig op latere leeftijd. Kinderen uit de hogere vermogensgroepen zakken in eerste instantie terug op de vermogensladder, als gevolg van investeringen in de opleiding. Kinderen uit lage vermogensgroepen werken al vaker op jonge leeftijd en beginnen daardoor al met het opbouwen van vermogen. Tussen 25 en 30 jaar oud zakt deze groep gemiddeld genomen weer terug in de vermogensrangschikking, doordat ze worden ingehaald door anderen die later zijn begonnen met werken.

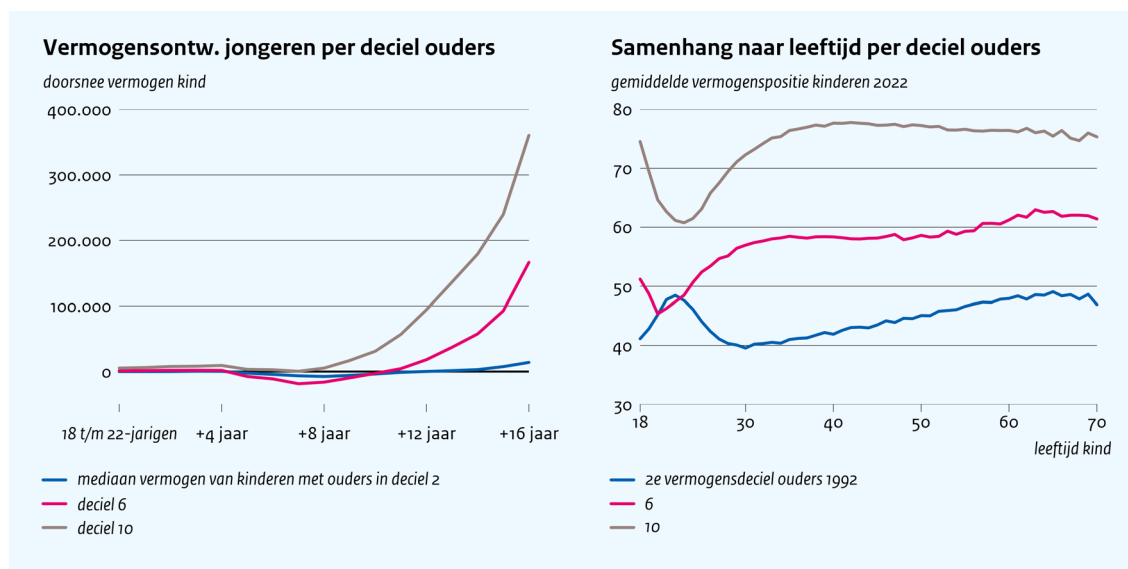
De verschillen op latere leeftijd worden niet alleen bepaald door het verschil in startkapitaal. Het verschil van 5000 euro is zestien jaar later een factor zestien hoger en opgelopen tot meer dan 350.000 euro. Dat kan

²⁹ Om een overzichtelijk beeld te krijgen van de (bandbreedte van de) verschillen tussen jongeren naar vermogenspositie van de ouders, laten we alleen kinderen van ouders in het tweede, zesde en tiende deciel zien.

niet alleen komen door rendementen op dat initiële bedrag³⁰. In het resterende deel van dit hoofdstuk kijken we naar andere verklaringen voor deze verschillen.

Figuur 5-2 De doorsnee vermogensontwikkeling van jongeren vanaf 2006 (links, panel-analyse) en de gemiddelde vermogenspositie³¹ van kinderen per leeftijd (rechts, cohort-analyse), beide uitgesplitst naar vermogensdeciel ouders.

5.1.2 Erfenissen en schenkingen

In deze paragraaf kijken we naar het totaal aan ontvangen erfenissen en schenkingen van de ouders tussen 2007 en 2022, zoals geregistreerd bij de Belastingdienst³². In de data zijn de erfenissen en schenkingen vanaf 2007 beschikbaar. Dat betekent dat overdrachten tussen 1992 en 2007 buiten beeld blijven. Daarnaast zijn dit alleen de gegevens waarover belastingaangifte is gedaan³³. Overdrachten onder de vrijstellingsgrens zijn niet geregistreerd. Ouders konden in deze periode hun kinderen jaarlijks zo'n 5000 euro belastingvrij schenken³⁴. Als dat regelmatig gebeurt, kan dat uiteindelijk tot een aanzienlijk bedrag oplopen. Ten slotte neemt het totale nagelaten vermogen toe sinds 2007, maar de totale omvang van erfenissen waarover belastingaangifte gedaan wordt neemt veel minder toe (Ministerie van Financiën 2024)³⁵. Dat alles kan betekenen dat de uitkomsten in deze paragraaf een onderschatting zijn van de werkelijke samenhangen.

Kinderen van vermogende ouders ontvangen meer erfenissen en schenkingen dan leeftijdsgenoten. In het linkerdeel van figuur 5.3 is te zien dat kinderen van ouders uit de bovenste percentielen tussen 2007 en 2022 gemiddeld tussen de 100.000 en 250.000 euro hebben ontvangen van hun ouders. Onder in de

³⁰ Boserup et al (2018) vinden voor Denemarken ook een positief verband tussen het startkapitaal van 18-jarige kinderen en hun latere vermogenspositie. Het kapitaal op 18-jarige leeftijd is op zichzelf onvoldoende om vermogensongelijkheid op latere leeftijd te verklaren. Zij vermoeden dat dit kapitaal op 18-jarige leeftijd een proxy is voor omstandigheden die voor vermogensaccumulatie op latere leeftijd zorgen. Denk aan spaar- en investeringsgedrag en additionele overdrachten van ouders.

³¹ De vermogenspercentielen zijn vastgesteld per leeftijdscohort (zie hoofdstuk 2). De facto volgen we daardoor de vermogenspositie van de kinderen binnen hun cohort.

³² Het gaat om dezelfde 24.000 ouder-kindkoppels als in de analyses van paragraaf 3.1.

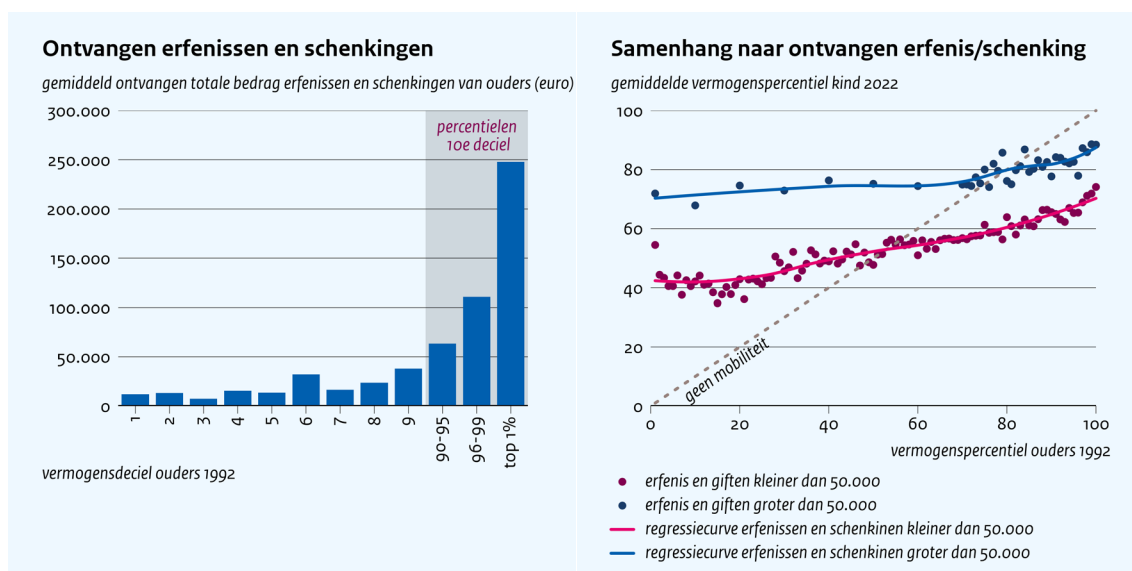
³³ Incidentele verhoogde vrijstellingen voor specifieke groepen, zoals de tijdelijke extra vrijstelling van een ton voor het kopen van een eigen woning zijn wel opgenomen in de data en analyses.

³⁴ In 2024 is dit bedrag 6633 euro.

³⁵ Het is niet duidelijk wat de oorzaak hiervan is. Een groter deel van de erfenissen kan onder de vrijstelling vallen, verdeeld zijn over meer erfelers, geschonken zijn aan goede doelen (die geen erfbelasting betalen) of als ondernemingsvermogen overgedragen, waarvoor een grotere vrijstelling bestaat (Ministerie van Financiën, 2024). Mogelijk zijn ook niet alle erfenissen boven de vrijstelling aangegeven bij de Belastingdienst (Van Denderen en Van Denderen, 2024).

vermogensrangschikking gaat het gemiddeld genomen om circa 10.000 euro. Dat loopt op tot 60.000 euro rond het 90^e percentiel. Deze verschillen hangen samen met het aantal kinderen dat rond 40-jarige leeftijd een erfenis of schenking van hun ouders heeft ontvangen. Driekwart van de kinderen uit de top 1% heeft al een erfenis of schenking ontvangen. In de onderste helft van de vermogensrangschikking gaat het gemiddeld om één à twee op de tien. De rest (nog) niet.

Figuur 5.3 Gemiddeld totale bedrag aan ontvangen erfenissen en schenkingen van ouders (links) en samenhang vermogenspositie per omvang van ontvangen erfenis en schenkingen van ouders (rechts)

Kinderen die een flinke erfenis of schenking hebben ontvangen, komen duidelijk hoger uit in de vermogensrangschikking dan kinderen die dat niet hebben ontvangen. In het rechterdeel van figuur 5.3 is te zien dat kinderen die ten minste 50.000 euro hebben ontvangen, gemiddeld tussen de 15 en 30 percentielen hoger uitkomen dan kinderen die dat niet hebben.

Het relatieve effect van een erfenis is groter voor kinderen met weinig vermogende ouders³⁶, dan voor kinderen met hele vermogende ouders. Daar zijn twee verklaringen voor. Ten eerste neemt voor die laatste groep het relatieve belang van een erfenis of schenking af ten opzichte van het al opgebouwde vermogen. Ten tweede zijn de verschillen in vermogens tussen de percentielen hoger in de vermogensrangschikking groter dan onder in de vermogensrangschikking. Er is daarom meer geld nodig om een stap voorwaarts in de vermogensrangschikking te zetten wanneer je al een hogere positie hebt.

Hoe groter het totale ontvangen bedrag aan erfenissen en schenkingen van de ouders, hoe sterker het effect is op de vermogenspositie. In tabel 5.1 zijn de uitkomsten van een regressieanalyse te zien, waarin de omvang van erfenissen en schenkingen als controlevariabelen zijn toegevoegd aan de standaard rank-rankregressie van paragraaf 3.1 Kinderen die minstens 500.000 euro aan erfenissen en schenkingen hebben ontvangen, komen gemiddeld 23 percentielen hoger uit in de rangschikking dan kinderen die maximaal 50.000 euro hebben ontvangen.

³⁶ Onderin de vermogensrangschikking zijn er ook een klein aantal ouders die een erfenis van minstens 50.000 euro hebben achtergelaten. In 1992 hadden ze dat vermogen nog niet, aangezien ze laag in de vermogensrangschikking zaten. In de jaren tussen 1992 en 2022 hebben ze alsnog voldoende vermogen vergaard om een dergelijk omvangrijke erfenis achter te laten.

Tabel 5.1 Impact van totaal ontvangen bedrag aan erfenissen en schenkingen van ouders op de vermogenspositie van kinderen*

	alleen vermogenspositie ouders	erfenissen en schenkingen
vermogenspositie ouders	0,318	0,244
geen erfenis / schenking van ouders		-10,8
0 - 50.000 euro		referentie
50.000 - 200.000 euro		9,6
200.000 - 500.000 euro		19,2
> 500.000 euro		23,4
impact samenhang		23%

*in de kolommen staan de verschillende modellen gepresenteerd, met de belangrijkste onafhankelijke variabele als titel. De afhankelijke variabele is steeds de vermogenspositie van het kind. Bijvoorbeeld, zowel in eerste kolom als rij staat 'vermogenspositie ouders'. Dat betekent dat hier het model 'vermogenspositie ouders' is gepresenteerd met de vermogenspositie van de ouders als onafhankelijke variabele en de vermogenspositie van de kinderen als afhankelijke variabele. De impact van de samenhang is berekend als het percentuele verschil tussen de coëfficiënten van de variabele 'vermogenspositie ouders' tussen het betreffende model en het basismodel in kolom 1.

Erfenissen en schenkingen spelen een belangrijke rol in de overdracht van vermogensposities van ouders op kinderen, maar is zeker niet de enige manier waardoor vermogensposities worden overgedragen. In tabel 5.1 is te zien dat de rank-rankcorrelatie van vermogensposities van ouders en kinderen daalt van 0,32 naar 0,24 wanneer het totaal aan erfenissen en schenkingen wordt toegevoegd als variabele aan de regressieanalyse. Er blijft dus nog een aanzienlijk deel over van de samenhang in vermogensposities, dat via andere kanalen verloopt.

5.1.3 Eigenwoningbezit

Eigenwoningbezit heeft een aanzienlijke invloed op de vermogensopbouw. Een groot deel van de private vermogens is opgebouwd in de eigen woning. Het gaat daarbij om de waarde van de woning, minus de openstaande hypotheek. Circa de helft van het totale private vermogen is netto-eigenwoningvermogen. Vooral huishoudens in het midden van de vermogensrangschikking hebben relatief veel eigenwoningvermogen (Rijksoverheid, 2022a). Gecorrigeerd voor de vermogenspositie van de ouders, komen kinderen met een eigen woning gemiddeld 41 percentielen hoger uit dan kinderen met een huurwoning (zie derde kolom tabel 5.2).

Ouders kunnen bijdragen aan de vermogenspositie van hun kinderen door hen te ondersteunen bij de aanschaf van een eigen woning. Die hulp kan rechtstreeks zijn, door middel van schenkingen, maar ook indirect door de overdracht van kennis, normen en gebruiken. Bijvoorbeeld omdat kinderen van ouders met een eigen woning de - veelal beperkte - risico's van een grote lening voor een eigen woning beter kunnen inschatten. In dit deel van het hoofdstuk kijken we hoe groot de impact van het eigenwoningbezit van ouders op de samenhang in vermogensposities is.

Het feit of ouders een eigenwoning bezitten heeft op zichzelf nauwelijks invloed op de vermogenspositie van de kinderen. Gemiddeld komen kinderen van huiseigenaren 1 percentiel hoger uit in de vermogensrangschikking (zie eerste kolom in tabel 5.2). In het linkerdeel van figuur 5.4 is te zien dat er in de eerste 30 vermogenspercentielen wel verschil is tussen kinderen van ouders met een eigen woning versus kinderen van ouders met een huurwoning. Maar bij hogere vermogens van de ouders komen beide groepen kinderen gemiddeld ongeveer gelijk uit in de vermogensrangschikking, ondanks dat kinderen van eigenwoningbezitters vaker zelf ook een eigen woning hebben. 85% van de kinderen van ouders met een eigen woning heeft zelf ook een eigen woning, tegenover 65% van de kinderen van ouders met een huurwoning. In

het rechterdeel van figuur 5.4 is te zien dat aan de onderkant van de vermogensrangschikking dit verschil groter is, dan in het midden en bovenin.

Tabel 5.2 Impact van eigenwoningbezit en ontwikkeling woningwaarde van ouders op de vermogenspositie van kinderen*

	alleen vermogenspositie ouders	huis ouders	huis kinderen	ontwikkeling woningwaarde ouders	ontwikkeling woningwaarde ouders en huis kinderen
vermogenspositie ouders	0,318	0,307	0,183	0,226	0,150
eigenwoningbezit ouders		1,0			
eigenwoningbezit kinderen			40,7		40,2
ontwikkeling woningwaarde ouders 1992-2022	<= 0 euro			2,4	6,1
	0 - 100.000			referentie	referentie
	100.000 - 200.000			4,4	2,0
	200.000 - 500.000			11,3	7,5
	> 500.000 euro			19,8	15,5
	impact samenhang		3%	42%	29%

*in de kolommen staan de verschillende modellen gepresenteerd, met de belangrijkste onafhankelijke variabele als titel. De afhankelijke variabele is steeds de vermogenspositie van het kind. Bijvoorbeeld, zowel in eerste kolom als rij staat 'vermogenspositie ouders'. Dat betekent dat hier het model 'vermogenspositie ouders' is gepresenteerd met de vermogenspositie van de ouders als onafhankelijke variabele en de vermogenspositie van de kinderen als afhankelijke variabele. De impact van de samenhang is berekend als het percentuele verschil tussen de coëfficiënten van de variabele 'vermogenspositie ouders' tussen het betreffende model en het basismodel in kolom 1.

Het ondersteunen van de vermogenspositie van kinderen via de eigen woning heeft te maken met keuzes die ouders daartoe maken en de ruimte die ze ervoor hebben. Ouders kunnen kinderen ondersteunen met een woning door middel van schenkingen (zie paragraaf 5.1.2). Maar dat doen niet alle eigenwoningbezitters. Er zijn ook ouders die vinden dat kinderen verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven - en ze daarbij geen financiële ondersteuning geven - of op mindere voet met hun kinderen staan. Maar bovenal moet er financiële ruimte zijn om kinderen te kunnen ondersteunen.

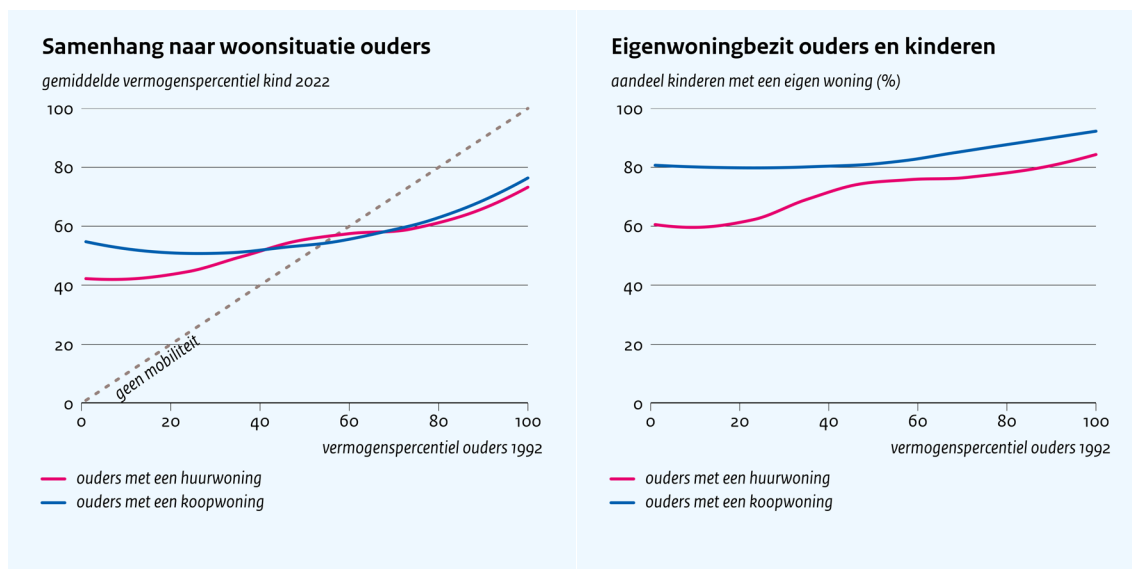
De ontwikkeling van het netto-eigenwoningvermogen³⁷ van ouders tussen 1992 en 2022 hangt duidelijk samen met de vermogenspositie van hun kinderen. In figuur 5.5 is te zien dat kinderen van ouders waar het netto-eigenwoningvermogen (woningwaarde minus resterende hypotheek) meer gestegen is, hoger uitkomen, dan kinderen van ouders waar het netto-eigenwoningvermogen minder gestegen is. Kinderen van ouders bij wie het netto-eigenwoningvermogen met meer dan 500.000 euro is gestegen, komen gemiddeld 20 percentielen hoger uit in de vermogensrangschikking dan kinderen van ouders bij wie het netto-eigenwoningvermogen niet of nauwelijks is gestegen (zie vierde kolom tabel 5.2).

Bij een grotere toename van netto-eigenwoningvermogen, hebben ouders meer mogelijkheden om hun kinderen te ondersteunen bij het kopen van een eigen woning. Met de stijging van dit vermogen kan ook via andere kanalen – bijvoorbeeld het investeren in een opleiding - de vermogenspositie van kinderen worden ondersteund. Het bezitten van een eigen woning heeft grote invloed op de vermogens. De kinderen

³⁷ Een sterke stijging van het netto-eigenwoningvermogen kan verschillende oorzaken hebben. De woning kan veel in waarde gestegen zijn doordat die in een buurt of regio staat met een sterke waardeverhoging, door investeringen in de woning of door aankoop van een nieuwe woning. Dat kan in combinatie zijn met het (grotendeels) aflossen van de hypotheek, bijvoorbeeld doordat de eigenaren een hoog inkomen hebben of een erfenis of schenking hebben ontvangen.

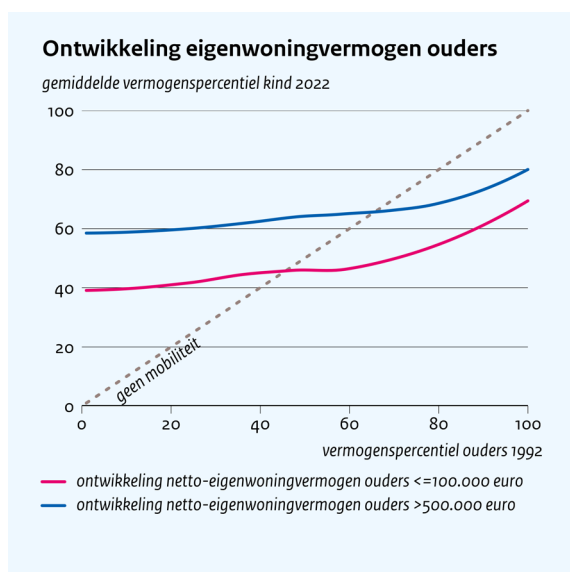
ondersteunen bij de aankoop daarvan is daarom een effectieve manier om de vermogenspositie over te dragen.

Figuur 5.4 Samenhang vermogensposities ouders en kinderen (links) en aandeel eigenwoningbezit van kinderen (rechts), beide naar eigenwoningbezit van de ouders.

Het eigenwoningbezit van ouders en kinderen verklaart een fors deel van de samenhang in vermogensposities van ouders en kinderen, vooral door de stijging van de waarde van de woning van de ouders. In tabel 5.2 is te zien dat de rank-rankcorrelatie daalt van 0,32 naar 0,15 als het eigenwoningbezit van kinderen en de ontwikkeling van het netto-eigenwoningvermogen van ouders worden toegevoegd aan de regressieanalyse als controlevariabelen.

Figuur 5-5 Samenhang vermogenspositie naar ontwikkeling netto-eigenwoningvermogen 1992-2022 ouders

Deze paragraaf laat zien dat eigenwoningbezit van ouders grote invloed kan hebben op de vermogenspositie van de kinderen, vooral als de netto eigenwoningwaarde sterk is gestegen. Alleen het

feit of ouders een eigen woning bezitten is onvoldoende om de verschillen tussen kinderen van eigenwoningbezitters en huurders te verklaren.

5.2 Indirecte kanalen

In dit hoofdstuk bespreken we een aantal indirecte kanalen waarmee de vermogenspositie van ouder op kind wordt overgedragen. Dat kan onder meer via de overdracht van *human capital* (paragraaf 5.2.1) of de overdracht van ondernemerschap (paragraaf 5.2.2).³⁸ Bijvoorbeeld doordat vermogende ouders de opleiding van hun kinderen ondersteunen, zijn deze beter in staat vermogen op te bouwen, onder meer door het hogere inkomen dat hieruit volgt.

5.2.1 Human capital

Ouders ondersteunen hun kinderen bij de opbouw van *human capital* door te investeren in opleiding en andere vaardigheden die de arbeidsproductiviteit – en daarmee vaak het inkomen - verhogen. Met investeren in opleiding en vaardigheden doelen we niet alleen op financiële ondersteuning door te betalen voor opleidingen, bijlessen of huiswerkbegeleiding. Ouders kunnen hun kinderen ook helpen bij het ontwikkelen van taalvaardigheid, door hulp te bieden bij studiekeuzes, thuis een goede leeromgeving creëren, zelf ondersteuning te bieden bij studeren en huiswerk, hun netwerk beschikbaar te stellen et cetera. Door het hogere inkomen dat uit de betere opleiding en vaardigheden vloeit zijn kinderen in staat om meer te sparen en - met het opgebouwde *human capital* - meer rendement op hun besparingen te halen. Vermogende ouders kunnen meer investeren in de opleiding en vaardigheden van hun kinderen dan minder vermogende ouders³⁹, waardoor kinderen uiteindelijk in staat zijn meer vermogen op te bouwen. Daarom kijken we in deze paragraaf naar de invloed van de opleidingsgraad en de inkomenspositie van ouders en kinderen op de samenhang in vermogensposities.

Het inkomen en de opleiding van ouders en kinderen verklaren een flink deel van de samenhang in vermogensposities van ouders en kinderen. In tabel 5.3 is te zien dat de rank-rankcorrelatie van vermogensposities van ouders en kinderen daalt van 0,32 naar 0,18 als het inkomensniveau en de opleidingsgraad van ouders en kinderen worden toegevoegd als controlevariabele (laatste kolom in tabel 5.3). Dat betekent dat de samenhang in vermogensposities voor 42% wordt bepaald door de opleiding en inkomen van ouders en kinderen. Het inkomensniveau van ouders en kinderen zorgt voor het grootste deel van deze samenhang: zo'n 35% (vierde kolom in de tabel). De opleidingsgraad en het inkomensniveau van kinderen spelen een grotere rol dan die van de ouders, aangezien in de tabel de parameters van de kinderen steeds groter zijn dan die van de ouders.

---

³⁸ Daarnaast hebben we gekeken naar de invloed van de huishoudsamenstelling op de overdracht van de vermogensposities. Of mensen alleenstaand zijn of een paar vormen heeft invloed op de vermogenspositie, aangezien vermogen op huishoudniveau wordt gemeten (Hamelink et al, 2024). Er is ook enige samenhang in het familievermogen tussen beide leden van een paar (Groot et al, 2019), wat wil zeggen dat mensen met vermogende ouders iets vaker een partner met vermogende ouders hebben dan anderen. Desondanks hebben de huishoudsamenstellingen van ouders en kinderen nauwelijks invloed op de overdracht van vermogensposities van ouder op kind. Daarom hebben we de uitkomsten van deze analyses niet opgenomen in dit hoofdstuk.

³⁹ Karagiannaki (2017), Dräger (2021), Pfeffer (2018) en Pfeffer en Hällsten (2012) laten zien dat vermogen van ouders zeer sterk samenhangt met een hogere opleidingsgraad van hun kinderen in respectievelijk Groot-Brittannië, Duitsland, de Verenigde Staten en Zweden. Volgens Karagiannaki (2017) is in Groot-Brittannië voor de opleidingsgraad van kinderen het vermogen van ouders belangrijker dan het inkomen of de opleiding van ouders. Volgens Dräger (2021) heeft vermogen van ouders effect op iedere fase van de opleiding van hun kinderen en accumuleren deze effecten over het gehele opleidingstraject. Pfeffer (2018) laat ook zien dat de samenhang snel toeneemt in de Verenigde Staten. En ten slotte geven Pfeffer en Hällsten (2012) aan dat in Zweden – ondanks de over het algemeen lagere ongelijkheid – de samenhang niet kleiner is dan in de Verenigde Staten en Duitsland.

Tabel 5.3 Impact van opleidingsgraad en inkomen van ouders en kinderen op de vermogenspositie van kinderen*

	alleen vermogenspositie ouders	opleiding ouder	opleiding ouder en kind	inkomens ouder en kind	opleiding en inkomen
vermogenspositie ouders	0,318	0,259	0,224	0,207	0,183
opleiding ouders	basisonderwijs, vmbo, de eerste 3 jaren van havo/vwo en mbo-1	referentie	referentie		referentie
	havo/vwo en mbo-2 tot en met mbo-4	2,8	2,1		1,5
	hbo en wo	9,8	4,7		2,8
opleiding kind	basisonderwijs, vmbo, de eerste 3 jaren van havo/vwo en mbo-1		referentie		referentie
	havo/vwo en mbo-2 tot en met mbo-4		8,1		4,3
	hbo en wo		23,1		11,5
inkomens-niveau	ouders (percentiel)			0,0305	0,0008
	kind (percentiel)			0,5033	0,4562
impact samenhang		19%	30%	35%	42%

*in de kolommen staan de verschillende modellen gepresenteerd, met de belangrijkste onafhankelijke variabele als titel. De afhankelijke variabele is steeds de vermogenspositie van het kind. Bijvoorbeeld, zowel in eerste kolom als rij staat 'vermogenspositie ouders'. Dat betekent dat hier het model 'vermogenspositie ouders' is gepresenteerd met de vermogenspositie van de ouders als onafhankelijke variabele en de vermogenspositie van de kinderen als afhankelijke variabele. De impact van de samenhang is berekend als het percentage verschil tussen de coëfficiënten van de variabele 'vermogenspositie ouders' tussen het betreffende model en het basismodel in kolom 1.

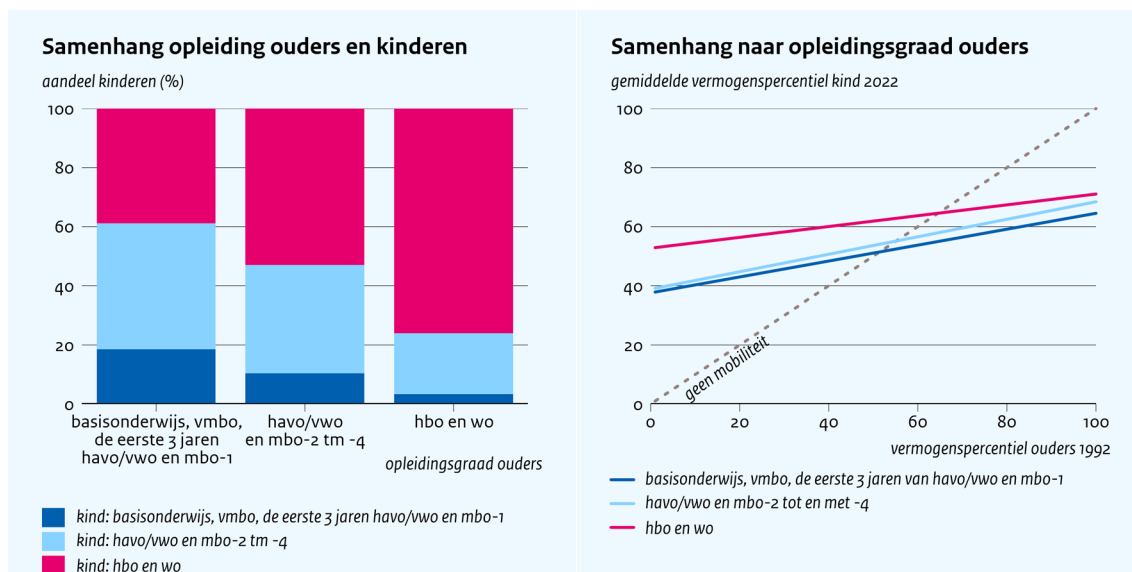
Binnen het kanaal *human capital* heeft het inkomensniveau van kinderen de grootste invloed op hun vermogenspositie. Kinderen die 10 percentielen hoger in de inkomensrangschikking staan, hebben gemiddeld een 4,6 percentiel hogere plaats in de vermogensrangschikking. Die samenhang wordt voor een deel verklaard door de opleidingsgraad van ouders en kind (af te lezen aan de daling van 5,0 naar 4,6 tussen kolommen vier en vijf in tabel 5.3). Naast het indirecte effect via de hoogte van het inkomen, heeft de opleidingsgraad van kinderen ook rechtstreeks invloed op hun eigen vermogenspositie. Kinderen met een hbo- of wo-diploma komen gemiddeld 11 percentielen hoger uit dan kinderen met basisonderwijs, vmbo, de eerste 3 jaren van havo/vwo of mbo-1, gecorrigeerd voor het inkomen. Dat effect kan mogelijk worden verklaard door vaardigheden die kinderen op het hbo of wo opdoen, waarmee zij in staat zijn over eenzelfde bedrag een hoger rendement te behalen⁴⁰.

Kinderen van ouders met een hbo- of wo-diploma komen gemiddeld hoger uit in de vermogensrangschikking. Als in de regressieanalyses alleen naar de opleidingsgraad van ouders wordt gekeken, komen kinderen van ouders met een hbo- of wo-diploma gemiddeld 10 percentielen hoger uit in de vermogensrangschikking. Voor de helft wordt dat verklaard doordat deze kinderen zelf een hogere opleiding hebben, aangezien de coëfficiënt daalt van tien naar vijf als deze factor ook wordt meegenomen in de regressieanalyses. Ouders met een hbo- of wo-opleiding hebben vaak kinderen met dezelfde opleidingsgraad (zie linkerdeel figuur 5.6). De invloed van de opleidingsgraad van de ouders loopt voor een groot deel via het

⁴⁰ Cole et al (2014) laten zien dat onderwijs bijdraagt aan verschillen in financiële uitkomsten, zoals inkomen uit investeringen, kredietscores, minder faillissementen en bezit van aandelen en obligaties. Dit onderzoek laat zien dat deze uitkomsten primair het gevolg zijn van verandering van spaar- en investeringsgedrag en niet zozeer van een hoger arbeidsinkomen door de opleiding.

hogere inkomen dat dit oplevert, gezien de daling van de coëfficiënt van 4,7 naar 2,8 als hiervoor wordt gecontroleerd in de regressieanalyses (verschil tussen kolommen 3 en 5). Het resterende deel van het effect komt vermoedelijk uit niet-financiële kanalen, zoals het overbrengen van normen, kennis of het beschikbaar stellen van het netwerk. In het rechterdeel van figuur 5.6 is de invloed van de opleidingsgraad van ouders op de samenhang van de vermogensposities van ouders en kinderen te zien. Die invloed wordt kleiner bij hogere vermogens. Er is dus sprake van afnemende meeropbrengsten, en andere kanalen worden belangrijker voor de overdracht van een hogere vermogenspositie.

Figuur 5-6 Samenhang tussen opleidingsgraad ouders en kinderen (links) en samenhang vermogensposities ouders en kinderen, naar opleidingsgraad ouders (rechts)

5.2.2 Ondernemerschap

Ondernemerschap kan worden overgedragen van generatie op generatie. Laspita et al (2012) laten zien dat er een positief – maar klein – effect is van ondernemerschap van de ouders op intenties voor ondernemerschap bij hun kinderen. Er zijn verschillende mechanismen waardoor ondernemerschap wordt doorgegeven. Het meest directe mechanisme is doordat de onderneming overgaat van ouder op kind, of door financiële hulp bij het opstarten van een onderneming. Maar het kan ook meer indirect gaan. Bijvoorbeeld omdat kinderen ervaring opdoen in de familieonderneming (Fairlie en Robb, 2007) of in hun opvoeding leren omgaan met ondernemerschap (Sørensen, 2007). Hierdoor zetten ze later zelf makkelijker de stap naar een eigen onderneming. Ook kan er een genetische component zijn: Lindquist et al (2015) laten zien dat een derde van de samenhang in ondernemerschap van ouders en kinderen veroorzaakt wordt door factoren die er voor de geboorte al zijn. Ten slotte kunnen in algemene zin vermogende ouders – die vaak ondernemer zijn - hun kinderen verzekeren voor potentiële tegenslag, bijvoorbeeld als het niet goed gaat met een eigen onderneming. In deze paragraaf kijken we naar de rol die ondernemerschap heeft op de samenhang in vermogensposities. Dat doen we door de belangrijkste inkomensbron van ouders en kinderen te vergelijken.

Kinderen van vermogende ouders en van ondernemers zijn zelf iets vaker ondernemer dan andere kinderen. Kinderen van ouders uit het bovenste vermogensdecil zijn gemiddeld anderhalf keer vaker directeur-groootaandeelhouder (dga) dan kinderen van ouders met een doorsnee vermogen (zie bovenste deel tabel B.1 in de bijlage). Daarbovenop zijn kinderen van directeuren-groootaandeelhouders 2,5 keer vaker zelf ook directeur-groootaandeelhouder dan kinderen van werknemers (zie onderste deel tabel B.1 in de bijlage).

Deze kansen zijn additioneel⁴¹; als ouders zowel in het hoogste vermogensdecil zitten als dga zijn, moeten de kansen van 1,5 en 2,5 gecombineerd worden.

Tabel 5-4 Invloed van inkomensbron ouders en kinderen op de positie in de vermogensrangschikking van kind*

		inclusief vermogenspositie ouders			
		alleen vermogenspositie ouders	inkomensbron ouders	inkomensbron kind	inkomensbron ouders en kind
inkomensbron kind					
vermogenspositie ouders		0,318	0,280	0,270	0,245
inkomensbron ouders	dga		5,7		2,7
	gepensioneerd		-2,8		-2,4
	ink. uit vermogen		8,2		4,1
	uitkeringsontvanger		-7,2		-5,4
	werknemer		referentie		referentie
	ib-ondernemer		4,0		2,4
inkomensbron kinderen	dga	30,9		28,3	28,0
	gepensioneerd	-4,3		-2,9	-2,9
	ink. uit vermogen	28,0		23,2	23,2
	uitkeringsontvanger	-31,6		-27,9	-27,2
	werknemer	referentie		referentie	referentie
	ib-ondernemer	10,9		9,6	9,6
impact samenhang			12%	12%	23%

* Coëfficiënten inkomensbron geven weer hoeveel procentiën kinderen met een bepaalde inkomensbron – van zichzelf of van hun ouders - gemiddeld hoger uitkomen dan kinderen uit de referentiecategorie.

**in de kolommen staan de verschillende modellen gepresenteerd, met de belangrijkste onafhankelijke variabele als titel. De afhankelijke variabele is steeds de vermogenspositie van het kind. Bijvoorbeeld, zowel in eerste kolom als rij staat 'vermogenspositie ouders'. Dat betekent dat hier het model 'vermogenspositie ouders' is gepresenteerd met de vermogenspositie van de ouders als onafhankelijke variabele en de vermogenspositie van de kinderen als afhankelijke variabele. De impact van de samenhang is berekend als het percentuele verschil tussen de coëfficiënten van de variabele 'vermogenspositie ouders' tussen het betreffende model en het basismodel in kolom 1.

Kinderen die ondernemer zijn geworden, zitten hoger in de vermogensrangschikking, een klein deel daarvan hangt samen met intergenerationale overdracht van ondernemerschap. De kinderen die directeuren-grotaandeelhouder of ib-ondernemer zijn geworden, zitten gemiddeld 31 respectievelijk 11 procentiën hoger in de vermogensrangschikking dan de kinderen die werknemer zijn geworden (zie linker kolom tabel 5.4). Slechts een klein deel van dit verschil hangt samen met de arbeidsmarktpositie van de ouders, het toevoegen van de inkomensbron van ouders aan de analyse als controlevariabele verandert de coëfficiënten van de inkomensbron van kinderen namelijk nauwelijks (verschil tussen vierde en vijfde kolom). Kinderen van directeuren-grotaandeelhouders en ib-ondernemers komen gemiddeld respectievelijk 3 en 2 procentiën hoger uit dan kinderen van werknemers (zie rechterkolom in tabel 5.4). Dat laat zien dat ondernemerschap enige invloed heeft op de samenhang in vermogensposities, maar dat dat effect niet heel sterk is. Het grootste deel van de invloed van ondernemerschap van de kinderen op hun vermogenspositie heeft een andere oorzaak dan de vermogenspositie of de arbeidsmarktkeuzes van hun ouders.

⁴¹ Doordat ze gezamenlijk zijn toegevoegd aan een logistische regressie met het kenmerk of het kind directeur-grotaandeelhouder is.

6 Slotbeschouwing

Kinderen van vermogende ouders zijn rond 40-jarige leeftijd gemiddeld zelf ook meer vermogend dan hun leeftijdsgenoten. Deze samenhang is sterker aan de top van de vermogensrangschikking. Vermogende ouders geven vaker hun vermogenspositie door op hun kinderen dan andere ouders. Ten slotte is de samenhang in vermogensposities tussen 2006 en 2022 toegenomen, met name in de top van de vermogensrangschikking.

Ouders kunnen hun vermogenspositie op directe en indirecte manieren doorgeven aan hun kinderen. Directe manieren zijn financiële overdrachten, zoals een startkapitaal, schenkingen – bijvoorbeeld voor de aankoop van een eigen woning - en op latere leeftijd een erfenis. Indirect dragen ouders bij aan de toekomstige vermogensopbouw van hun kinderen door bijvoorbeeld hulp te bieden bij de opleiding en de ontwikkeling van vaardigheden die het toekomstig inkomen – en daarmee vaak het vermogen - van hun kinderen bevorderen. Ook normen, kennis, gewoontes en netwerken rond sparen, investeren, ondernemen en het kopen van een eigen woning hebben invloed op de vermogensopbouw en kunnen door ouders ondersteund worden.

Er zijn bij deze uitkomsten verschillende nuances te maken. Allereerst wordt de positie van ouders in de vermogensrangschikking niet één-op-één doorgegeven aan hun kinderen. Als ouders 10 percentielen hoger stonden in de vermogensrangschikking van 1992, dan zijn hun kinderen in 2022 gemiddeld 3,2 percentielen hoger uitgekomen. Vermogende ouders geven hun kinderen dus een steuntje in de rug, maar er zijn nog veel kansen en risico's om meer of minder vermogen te vergaren dan de ouders. Ten tweede hebben de meeste kinderen meer reëel vermogen dan hun ouders op dezelfde leeftijd. De algemene vermogensgroei de laatste drie decennia heeft positief uitgepakt voor veel mensen die nu rond de veertig zijn. Dat geldt vooral voor kinderen van minder vermogende ouders op 40-jarige leeftijd. Daarbij is geen rekening gehouden met het feit dat de verschillen tussen kinderen van vermogende en minder vermogende ouders op latere leeftijd kunnen toenemen wanneer de mogelijke erfenissen worden ontvangen.

Kinderen uit gezinnen met en zonder vermogen hebben niet dezelfde financiële kansen. Kinderen van ouders met vermogen hebben een voorsprong op andere kinderen. Dit geldt met name voor kinderen van ouders uit de top van de vermogensrangschikking. De samenhang in vermogensposities is toegenomen de afgelopen zestien jaar, en er is kans op een verdere toename. Hamelink et al (2024) laten zien dat sinds 2006 de vermogensongelijkheid weliswaar niet of maar beperkt is toegenomen, maar door de lage intragenerationele vermogensmobiliteit⁴² bij de meest vermogenden, in combinatie met stijgende winsten, is er een kans op een grotere vermogensongelijkheid. De financiële kansen van kinderen kunnen daardoor verder uit elkaar groeien, waardoor een zelfversterkend effect met een stijgende vermogensongelijkheid ontstaat.

De vraag is of een – groeiende – samenhang in vermogensposities maatschappelijk gewenst is. Als een deel van de kinderen door ongelijke kansen niet hun volledige potentieel bereikt, is dat niet alleen voor die kinderen nadelig, maar ook voor de samenleving. Dit kan onder meer leiden tot een lagere economische groei en meer mensen die in armoede of schulden terecht komen. Aan de andere kant willen de meeste ouders hun kinderen zoveel mogelijk vooruit helpen. Daarbij wil men vaak hun eigen vermogen – direct of indirect - aan hun kinderen doorgeven zonder dat dit te veel belemmerd wordt. Daarmee is het een politieke vraag of de ongelijke financiële kansen dusdanig ongewenst zijn dat er beleid nodig is om bij te sturen. Indien dat het

---

⁴² Bij intragenerationele vermogensmobiliteit wordt de vermogenspositie van dezelfde persoon door de tijd gevolgd. In het geval van deze studie de vermogenspositie van iemand in 2022 vergeleken met zijn of haar eigen vermogenspositie in 2006.

geval is, zijn er verschillende beleidsrichtingen denkbaar. Hoofdstuk 5 laat zien dat er verschillende kanalen zijn waardoor vermogensposities worden overgedragen, die onderling ook nog eens interacteren. De navolgende beleidsrichtingen kunnen bijdragen aan het verkleinen van de samenhang in vermogensposities, maar zullen als losse maatregel niet snel volledig zorgen voor een gewenste situatie. Daarvoor zullen verschillende maatregelen in samenhang moeten worden genomen.

Beleid gericht op financiële overdrachten van ouder op kind kan effect hebben, maar heeft ook zijn beperkingen. Deze studie laat zien dat zonder een groot deel van de erfenissen er al een duidelijke samenhang in vermogensposities is. Een hogere erfbelasting zal voornamelijk die samenhang op latere leeftijd beïnvloeden. In dat opzicht kan het zwaarder belasten of beperken van schenkingen – bijvoorbeeld voor de eigen woning - meer effect hebben. Daarmee wordt de kansengelijkheid op jongere leeftijd beïnvloed. Een andere mogelijkheid is om kinderen van minder vermogende ouders te ondersteunen in hun vermogensopbouw. Bijvoorbeeld door ze een startkapitaal te geven en daarmee de kansen van deze groep te bevorderen. Als dat startkapitaal niet geoormerkt wordt voor vermogensvorming of opleiding en ontwikkeling, is het echter de vraag of het daarvoor wordt ingezet. Dan wordt het een minder kansrijke optie om de kansengelijkheid te vergroten.

Het gelijker belasten van verschillende vormen van inkomen en vermogen kan de kansengelijkheid vergroten en daardoor de samenhang in vermogensposities verkleinen⁴³. Zo kunnen verschillen tussen huishoudens met en zonder eigen woning worden verkleind door het netto-vermogen van de eigen woning meer gelijk te belasten met andere vermogensvormen of de waardeontwikkeling te belasten bij verkoop en zo de kansengelijkheid te bevorderen. Het gelijker belasten van arbeid en kapitaal kan ook bijdragen aan gelijkere kansen tussen kinderen van vermogende en minder vermogende ouders. Door lagere lasten op arbeid zullen veel minder vermogende ouders meer ruimte overhouden om hun kinderen te ondersteunen bij hun opleiding en de ontwikkeling van vaardigheden.

Beleid kan zich ook richten op het bevorderen van de kansen van kinderen van minder vermogende ouders, met name in het onderwijs. Er zijn studies die laten zien dat niet alleen genetische kenmerken, maar ook opvoedings- en omgevingsfactoren een belangrijke rol spelen in de intergenerationele vermogensmobiliteit.⁴⁴ Dat betekent dat beleid gericht op opvoedings- en omgevingsfactoren kan bijdragen aan het verkleinen van de verschillen tussen kinderen van meer en minder vermogende ouders. Bijvoorbeeld door het verhogen van de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie, eerder beginnen met voorschoolse educatie, stapelen van opleidingen te vereenvoudigen, op scholen in achterstandswijken investeren in leraren en kleinere klassen, (meerjarige) brede brugklassen of het wegnemen financiële barrières voor bijles en huiswerkbegeleiding.⁴⁵

Ten slotte kunnen kansen van kinderen van minder vermogende ouders worden bevorderd door het bestaansminimum te verhogen⁴⁶. Door het bestaansminimum te verhogen, houden huishoudens met een laag inkomen meer besteedbaar inkomen over. Dat kan de kansen van een deel van de kinderen van minder vermogende huishoudens⁴⁷ vergroten doordat er meer ruimte is om de opleiding en ontwikkeling van vaardigheden te ondersteunen, kinderen gezonder zijn en er thuis een stabielere en betere leeromgeving kan ontstaan. De kans bestaat echter dat een deel van het hogere inkomen leidt tot meer consumptie en niet tot extra vermogen of investeringen gericht op de kansen van de kinderen.

---

⁴³ Zie voor uitgewerkte beleidsopties Rijksoverheid (2022a) en Ministerie van Financiën (2024)

⁴⁴ Zie bijvoorbeeld Black et al (2019) en Fagerang et al (2021)

⁴⁵ Zie CPB (2020a en 2020b) en Rijksoverheid (2022b).

⁴⁶ Zie voor beleidsopties Commissie Sociaal Minimum (2023)

⁴⁷ Er zijn huishoudens met een laag inkomen die wel vermogend zijn.

Literatuurlijst

- Adermon, A., Lindahl, M., & Waldenström, D. (2018). Intergenerational wealth mobility and the role of inheritance: evidence from multiple generations, *The Economic Journal*, 128 (612), 482–513.
- Barone, B., & Mocetti, S. (2021). Intergenerational Mobility in the Very Long Run: Florence 1427–2011, *The Review of Economic Studies*, 88 (4), 1863–1891. <https://doi.org/10.1093/restud/rdaa075>
- Boserup, S., Kopczuk, W., & Kreiner, C. (2014). *Stability and persistence of intergenerational wealth formation: Evidence from Danish wealth records of three generations*. Working paper, Department Economics University Copenhagen.
- Boserup, S., Kopczuk, W., & Kreiner, C. (2017), *Intergenerational wealth formation over the life cycle: evidence from Danish wealth records 1984-2013*. Working Paper, Department Economics University Copenhagen.
- Chu, Y.-W., Lin, M.-J., & Nian, H. (2024), The apple doesn't fall far from the tree: Intergenerational wealth mobility in Taiwan, *Labour Economics*, 102617. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2024.102617>
- CBS (2002), *Gemiddelde vermogens van huishoudens, 1993-2000*, <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/37860GVH/table?ts=1732786118011>, geraadpleegd 28 november 2024.
- CBS (2021), *Herziening van de Inkomensstatistiek, 1977-2011*.
- CBS (2024a), *Ongelijkheid in inkomen en vermogen; huishoudens*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84476NED/table?ts=1728303532968>, geraadpleegd 7 oktober 2024.
- CBS (2024b), *Bestaande koopwoningen; verkoopprijzen prijsindex 2020=100*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85773NED/table?ts=1727784348205>, geraadpleegd op 23 september 2024.
- Cole, S., Paulson, A., Kartini Shastry, G., (2014), Smart Money? The Effect of Education on Financial Outcomes, *The Review of Financial Studies*: 27 (7), 2022–2051, <https://doi.org/10.1093/rfs/hhu012>
- Commissie Sociaal minimum (2023), *Een zeker bestaan: Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum*.
- CPB (2020a), *Centraal Economisch Plan 2020*.
- CPB (2020b), *Update 2020 Kansrijk Onderwijsbeleid*.
- Davenport, A., Levell, P., & Sturrock, D. (2021), *Why do wealthy parents have wealthy children?*. The Institute for Fiscal Studies.
- Denderen, van. M., & Denderen, van. M. (2024), *Erfbelasting wordt steeds meer ontweken*, ESB.
- Fairlie, R., & Robb, A. (2007), Families, human capital and small Business: Evidence from the characteristics of business owners survey, *Industrial and Labor Relations Review*, 60 (2), 225–245.

- Fagereng, A., Mogstad, M., & Rønning, M. (2021). Why Do Wealthy Parents Have Wealthy Children?, *Journal of Political Economy*, 129 (3), 703-756. <http://dx.doi.org/10.1086/712446>
- Gielen, A., & van Kippersluis, H. (2021) Nederland verloor tijdens de vorige crisis koppositie inkomensmobiliteit. *ESB*, 106 (4793), 48–50.
- Groot, S., Lever, M., & Möhlmann, J. (2019). *Effect van erfenissen en schenkingen op vermogensongelijkheid en de rol van belastingen*, CPB.
- Hällsten, M., & Thaning, M. (2022). Wealth as One of the “Big Four” SES Dimensions in Intergenerational Transmissions, *Social Forces*, 100 (4), 1533–1560. <https://doi.org/10.1093/sf/soabo80>
- Hamelink, E., Schulenberg, R., & Lejour, A. (2024), *De lange weg naar de top: vermogensmobiliteit in Nederland*, CPB.
- Iannelli, C., Breen, R., & Duta, A. (2024). Following in the parents’ footsteps? Using sibling data to analyse the intergenerational transmission of social (dis)advantage in Scotland, *European Sociological Review*, 40 (3), 390–402
- Janssen, P., Schulenberg, R., Van Vuuren, D., & Buitenhuis, M. (2018), Kinderen overtreffen hun ouders minder vaak in inkomen, *ESB*, 103, 392-395.
- Karagiannaki, E. (2017). The effect of parental wealth on children’s outcomes in early adulthood. *The Journal of Economic Inequality*, 15, 217-243.
- Laspita, S., Breugst, N., Heblich, S., & Patzelt, H. (2012), Intergenerational transmission of entrepreneurial intentions, *Journal of Business Venturing*, 27(4), 414-435.
- Leenders, W., Lejour, A., Rabaté, S., & Van ’t Riet, M. (2023), Offshore tax evasion and wealth inequality: Evidence from a tax amnesty in the Netherlands. *Journal of Public Economics*, 217
- Lindquist, M., Sol, J., & Van Praag, M. (2015), Why do entrepreneurial parents have entrepreneurial children?, *Journal of Labor Economics*: 33 (2), 269–296.
- Ministerie van Financiën (2024), *Belastingen in maatschappelijk perspectief: Bouwstenen voor een beter en eenvoudiger belastingstelsel*.
- Pfeffer, F., & Hällsten, M. (2012). Mobility regimes and parental wealth: The United States, Germany, and Sweden in comparison. Population Studies Center Research Report, No. 12-766.
- Pfeffer, F., & Killewald, A. (2018). Generations of Advantage. Multigenerational Correlations in Family Wealth, *Social Forces*, 96(4), 1411-1442. <https://doi.org/10.1093/sf/soxo86>
- Rijksoverheid (2022a), *Licht uit, spot aan: de vermogensverdeling*, Interdepartementaal Beleidsonderzoek Vermogensverdeling.
- Rijksoverheid (2022b), *Koersen op kwaliteit en kansengelijkheid*, Interdepartementaal Beleidsonderzoek Sturing op kwaliteit van onderwijs.
- Schulenberg, R. (2019), *Vermogensongelijkheid: het is de demografie!?*, TPEdigitaal 2019 jaargang 13(3) 70-90.

Siminski, P., & Yu, S.H. (2022). The correlation of wealth between parents and children in Australia, *Australian Economic Review*, 55 (2), 195–214. <https://doi.org/10.1111/1467-8462.12461>

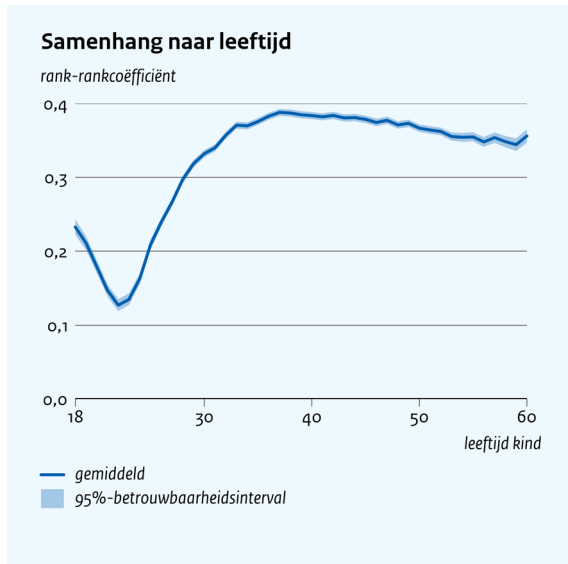
Sørensen, J. (2007), Closure and exposure: mechanisms in the intergenerational transmission of self-employment, in Martin Ruef and Michael Lounsbury (eds.), *The Sociology of Entrepreneurship*, Amsterdam: Elsevier JAI, p. 83–124.

Weel, B. ter, Bussink, H., & Koeman, N. (2023). *Kansenongelijkheid in Nederland*, SEO.

Zumbuehl, M., & Dillingh, R. (2020). *Ongelijkheid van het jonge kind*, CPB.

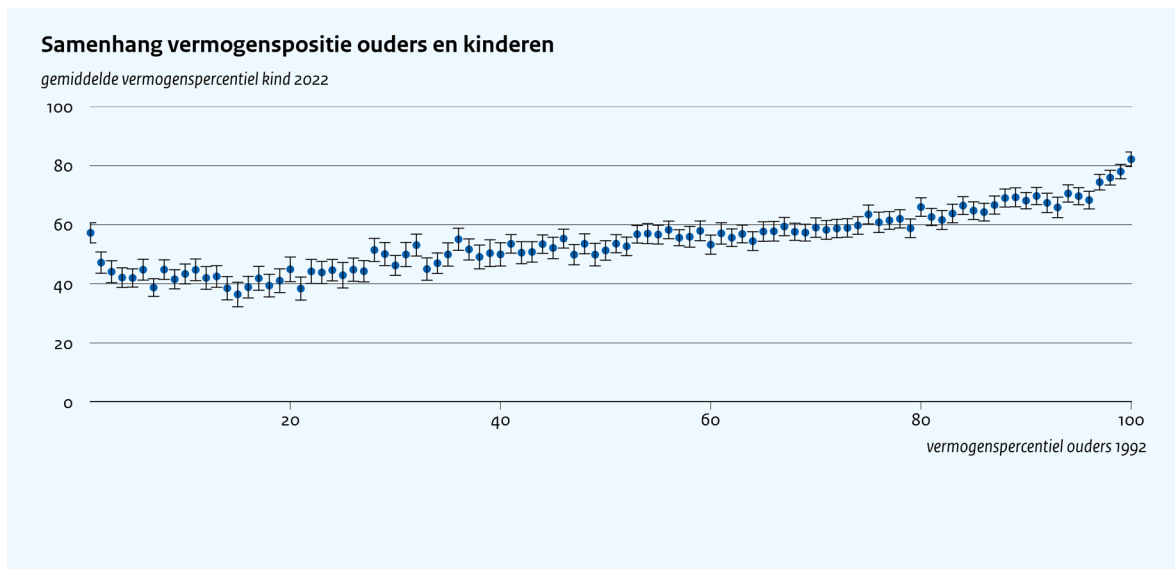
Bijlage

Figuur B.1 Rank-rankcoëfficiënt naar leeftijd kind*

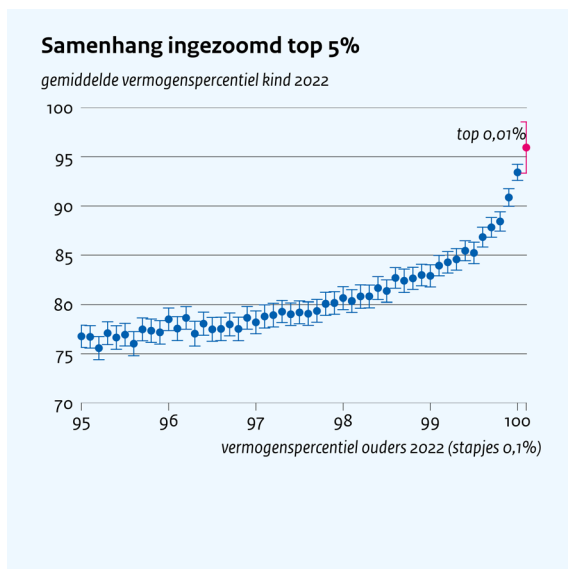
*Berekend op basis vermogensposities ouders en kinderen in vermogensrangschikking 2022

Figuur B.2 Samenhang vermogenspositie ouders en kinderen rond veertigjarige leeftijd inclusief 95%-betrouwbaarheidsinterval*

*zie paragraaf 3.1.1

Figuur B.3 Samenhang vermogenspositie ouders en kinderen 2022, ingezoomd top 5%. Met stapjes van 0,1% van de vermogensrangschikking, plus de top 0,01%. Inclusief 95%-betrouwbaarheidsinterval *

*zie paragraaf 3.2

Tabel B.1 Kans dat kind directeur-grotaandeelhouder is (2022) op basis van vermogen en inkomensbron ouders (1992)*

	<i>kans t.o.v referentie</i>	
<i>vermogenspositie ouders</i>	1 ^e vermogensdeciel	0,71
	2 ^e vermogensdeciel	0,66
	3 ^e vermogensdeciel	0,88
	4 ^e vermogensdeciel	0,74
	5 ^e vermogensdeciel	<i>referentie</i>
	6 ^e vermogensdeciel	0,99
	7 ^e vermogensdeciel	0,88
	8 ^e vermogensdeciel	0,94
	9 ^e vermogensdeciel	1,22
	10 ^e vermogensdeciel	1,54
<i>inkomensbron ouders</i>	directeur-grotaandeelhouder	2,5
	gepensioneerd	0,9
	inkomen uit vermogen	2,3
	uitkeringsontvanger	0,7
	ib-ondernemer	1,3
	werknemer	<i>referentie</i>

*Uitkomsten van een multivariate logistische regressieanalyse of een kind uit de populatie van 24.000 ouder-kindparen in 2022 directeur-grotaandeelhouder is. Gepresenteerd zijn zogenoemde odd ratios. Dat zijn de coëfficiënten uit de logistische regressieanalyse, die bewerkt zijn zodat ze de kansverhouding tussen verschillende groepen weergeven. Een odds-ratio groter dan 1 betekent dat de kans groter is om in betreffende vermogensgroep te komen dan voor de referentiecategorie. En vice versa voor een odds-ratio kleiner dan 1.